

re→set

Jak na komunitní energetiku pro všechny

**Příběh budování energetické
komunity v Ústeckém kraji**

Obsah

Shrnutí	2
Úvod	3
Co jsou energetické komunity a proč je důležité je zakládat?	4
V čem to pro nás bude dobré?	6
Jak si můžeme představit energetickou komunitu?	8
Co je to alokační klíč?	11
Právní a technické hledisko	12
Jak jsme to udělali my? Příběh budování energetické komunity	14
Navázání na již existující vztahy	14
Individuální rozhovory	15
První společná schůzka skupiny: sjednocení znalostí o energetice a zmapování jejich představ, potřeb a zdrojů	16
Tvorba modelu sdílení	18
Návštěva příkladů dobré praxe	20
Druhá schůzka – rozhodujeme se pro společné vlastnictví	21
Volba právní formy: proč jsme založili spolek	22
Ustavující schůze	22
Komunitní organizování	25
Finance: problémy se vstupní investicí	25
Fundraising	25
Přímé půjčky	25
Energetická komunita jako nástroj proti energetické chudobě	26
Metodologie	27
Celkové zdražování	27
Zálohy	29
Nájemní bydlení	29
Technické aspekty	30
Řetězení problémů	30
Vnímání příčin drahých energií	32
Kde lidé hledají pomoc?	33
Jak řešit energetickou chudobu?	33
Reakce na model komunitní energetiky	34
Celkové shrnutí	36
Závěr a doporučení	37
Zdroje	40
Tiráž	41

Shrnutí

Tato publikace shrnuje zkušenosti se zakládáním energetické komunity SK Žárovka Děčín – jedné z prvních komunit v České republice, která aktivně zapojuje lidi ohrožené energetickou chudobou, nájemníky a nájemnice, ženy, mladé rodiny a další skupiny, které obvykle do energetických projektů nejsou zapojeny. Publikace propojuje praktickou zkušenost z terénu s výsledky fokusních skupin s lidmi v energetické chudobě, legislativou a doporučeními pro další iniciativy.

Co v publikaci najdete:

- Srozumitelný úvod do komunitní energetiky, jejího právního rámce a fungování sdílení elektřiny.
- Praktický návod, jak založit energetickou komunitu – od organizování lidí po volbu alokačního klíče.
- Popis hlavních překážek: finančních, právních, technických i sociálních – a doporučení, jak je překonávat.
- Zkušenosti z budování komunitní energetiky v Děčíně krok za krokem.
- Výsledky dvou fokusních skupin s lidmi v energetické chudobě.

Klíčová sdělení:

- **Energetická chudoba v Česku roste** – podle výzkumů je zasaženo až 12 % populace. Lidé popisují vysoké ceny energií jako jeden z mnoha souběžných tlaků na rozpočty domácností.
- **Lidé žijící v nájemním bydlení a nízkopříjmové domácnosti se cítí v pasti** – nemohou zateplovat, měnit technologie, ani se přestěhovat; jedinou strategií je omezování spotřeby a sociální izolace.
- **Lidé nemají důvěru v instituce a dodavatele** – nevědí, kam se obrátit, mají špatné zkušenosti s úřady i dodavateli energií, nerozumějí cenotvorbě a bojí se skrytých poplatků.
- **Komunitní energetika má potenciál pomoci, ale musí být extrémně jednoduchá, srozumitelná a transparentní. Lidé pro zapojení do komunitní energetiky potřebují** osobní podporu od lidí, kterým důvěřují. V našem příkladě se osvědčila metoda **komunitního organizování**.
- Největší bariéry zapojení do komunitní energetiky jsou: **nedostatek peněz, nejisté bydlení, technické obavy, nedůvěra v instituce a složitost systému**.
- Lidé na komunitní energetice oceňují možnost **stability cen, větší kontroly a nezávislosti na dodavatelích, ekologičnost** a pocit, že mohou být součástí něčeho společného.

Úvod

Raketově rostoucí ceny energií přivedly v posledních letech mnoho českých domácností do těžké situace. Podle studie Ostravské univerzity a iniciativy Za bydlení bylo v roce 2023 zasaženo energetickou chudobou – tedy stavem, v němž si člověk nemůže dovolit vytápět svůj domov na přiměřenou teplotu bez omezení jiných základních životních potřeb – až 1,3 milionu lidí v Česku, představujících 12 % populace. To je téměř dvojnásobek oproti předchozím třem letům.¹

Energetická chudoba ohrožuje především domácnosti s nízkými příjmy, které se potýkají nejen s vysokými náklady na vytápění, ale také s rostoucími cenami elektřiny. Oboje je přitom nezbytné pro zajištění důstojných životních podmínek. Obzvláště pak zasahuje domácnosti žijící v nájmu, které mají jen velmi omezené možnosti řešení. Tento text vychází z předpokladu, že komunitní energetika – tedy sdílení energie z vlastních obnovitelných zdrojů mezi jednotlivými domácnostmi, podniky či budovami – může být jednou z cest, jak náklady na elektřinu lidí zasažených energetickou chudobou snížit.² Česko je nyní, v roce 2025, technicky a právně komunitní energetice nakloněno. Jak ji ale zpřístupnit lidem zasaženým energetickou chudobou?

Energetika se v posledních letech rychle mění po celém světě. Nejdynamičtěji rostou obnovitelné zdroje energie, zejména fotovoltaické a větrné elektrárny. Podle výzkumných dat Organizace spojených národů (OSN) a Mezinárodní agentury pro obnovitelné zdroje energie (IRENA) je dnes naprostá většina nově budovaných obnovitelných zdrojů levnější než nové fosilní elektrárny.³ V Evropské unii vyrobily obnovitelné zdroje energie v minulém roce téměř polovinu veškeré elektrické energie, a překonaly tak celkovou výrobu z uhlí a zemního plynu dohromady.⁴

Sluneční svit a vítr budou v budoucnu pro výrobu energie ještě důležitější, a celosvětový trend v jejich rozvoji lze jen těžko zvrátit. Stejně důležitý je ale způsob, jakým na obnovitelnou energetiku přejdeme. Musíme si přitom zodpovědět několik zásadních otázek: Jak dokážeme co nejefektivněji využívat charakteristiky obnovitelné energie, tedy zejména její místní dostupnost a proměnlivost v čase? Jak tyto technologie dokážou zajistit základní lidské potřeby, včetně bydlení s přijatelnými teplotami v zimě i v létě? A jak zajistit, aby náklady na energetickou transformaci nedopadly na chudší skupiny obyvatelstva?

Proměnu energetiky v posledních letech pozorujeme především ve svých peněženkách. Energetická krize, vyvolaná prudkým nárůstem cen zemního plynu v důsledku ruské invaze na Ukrajinu, způsobila významné zdražení energií pro domácnosti i firmy. Pro energetické producenty ale znamenala rekordní zisky – například státní ropný gigant Saudi Aramco vykázal v roce 2022 zisk přibližně 161 miliard USD, což je historicky nejvyšší profit ropné společnosti.⁵ Pět největších soukromých ropných firem dohromady vydělalo kolem 281 miliard USD.⁶ Také v České republice zaznamenaly energetické společnosti mimořádné zisky – například skupina ČEZ vykázala za rok 2022 téměř 100 miliard korun, což je skoro sedminásobek zisků z roku 2021,⁷ a obdobně to měla i společnost SevEn, druhý největší výrobce elektřiny v ČR.

Drtivá většina peněz, které Češi a Češky během energetické krize naposílali energetickým dodavatelům, nebyla ani zdaněna, a nestaly se z nich tedy veřejné peníze, které by bylo možné použít na úsporné renovace budov nebo rozvoj levné zelené energie. Naopak se z nich staly soukromé zisky fosilních oligarchů jako je

Daniel Křetínský a Pavel Tykač, kteří se od té doby průběžně střídají na prvních pěti příčkách v žebříčku českých miliardářů.⁸ A protože objem dostupných finančních prostředků fosilních firem je obrovský, lze očekávat nárůst vlivu fosilního sektoru na energetickou politiku i trh. A zdá se jako velmi naivní věřit tomu, že ten stejný fosilní sektor bude iniciovat energetiku zaměřenou na potřeby lidí.

Pro obyčejné lidi zaznívá ve veřejném prostoru řada rad, jak se, zejména ti ohrožení energetickou chudobou, mají chovat – od nošení dalších vrstev oblečení až po používání pokliček při vaření. Jak si ale ukážeme v následující kapitole, ti, které trápí vysoké účty za energie, ve skutečnosti dělají maximum již nyní, a to za cenu výrazného omezování svých základních potřeb. Co postrádají, je adekvátní podpora, dostupné kvalitní bydlení či důstojná práce.

V srpnu roku 2024 umožnila novela zákona LEX OZE II sdílení elektřiny přímo mezi lidmi z jejich vlastního zdroje. Je to něco, co může zranitelným skupinám opravdu pomoci? Abychom to zjistili, rozhodli jsme se podpořit založení energetické ko-

munity v Děčíně, kde působíme, a to se zapojením skupin, které často z energetických projektů vypadávají. Mezi ně patří například ženy, mladí rodiče, samoživitelky či nájemnictvo. Společně ohledáváme možnosti, které komunitní energetika nabízí, ale také bariéry, které v sobě v současnosti má. To se formuje do podoby energetické komunity SK Žárovka Děčín, jejíž příběh, stejně tak jako příběhy členů, v této publikaci naleznete.

Uspořádali jsme také dvě fokusní skupiny, které mapují zkušenosti lidí v energetické chudobě a i jejich reakce na model komunitní energetiky. Právě jejich názory potřebujeme zohlednit při zakládání energetických projektů, chceme-li, aby komunitní energetika měla šanci řešit problémy právě těchto lidí, a mohla naplňovat jejich potřeby. Tato publikace nabízí kontext i zkušenosti z budování energetické komunity v Ústeckém kraji tak, jak jsme jej sami zažili. Jedním z cílů této publikace je popsat praxi organizování nového energetického společenství tak, aby dala realističtější představu, jak na to, také dalším zájemcům a zájemkyním.

Co jsou energetické komunity a proč je důležité je zakládat?

Komunitní energetika znamená, že energii vyrábí a navzájem mezi sebou sdílejí jednotlivé domácnosti, nebo například obce a firmy. Má tak postupně měnit systém, který zatím v České republice převládá, kdy téměř všechnu elektřinu vyrábí velké centralizované (uhelné, plynové nebo jaderné) elektrárny, a jednosměrně ji posílají domácnostem a dalším odběra-

telům. Případné přebytky energie z obnovitelných zdrojů, kterou vyrábí samy domácnosti (například z fotovoltaických panelů na střeše), pak sice překupníci elektřiny vykupují, ale pro malé výrobce to není nijak zvlášť finančně výhodné.

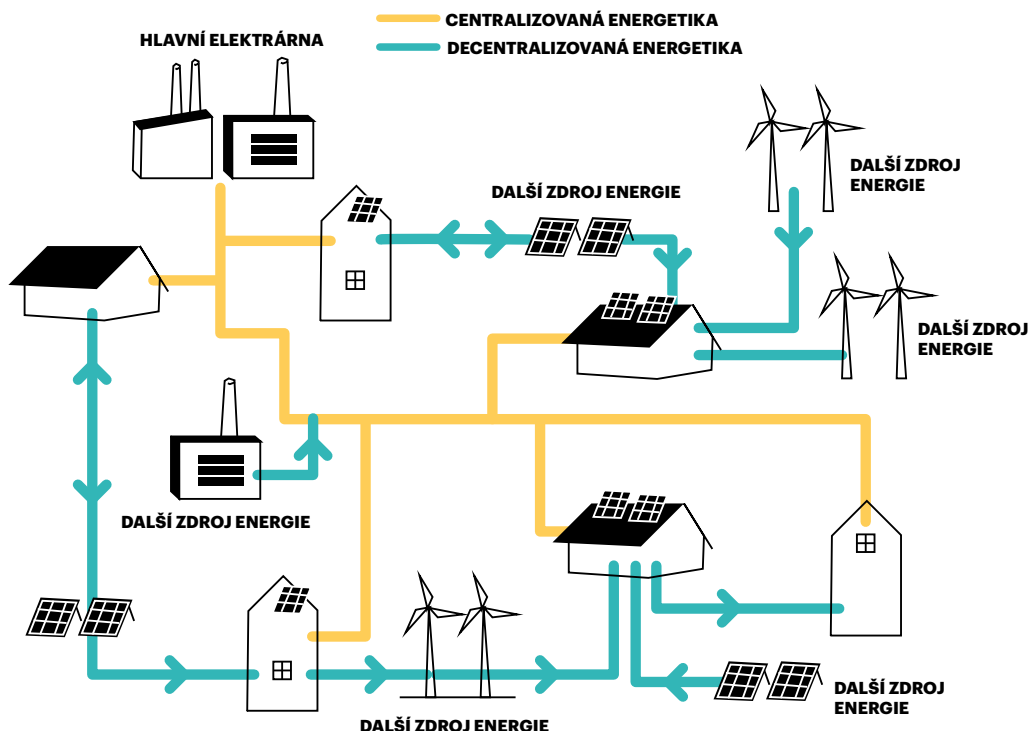
Díky rozšíření komunitní energetiky vzniká decentralizovaná síť menších zdrojů

(například fotovoltaiky na střeších rodinných domů nebo škol, úřadů, sportovních center, obchodů, farem a podobně), které vzájemně spolupracují a energii si předávají přímo. Komunitní energetika je tak krok směrem k decentralizaci výroby a spotřeby energie. Může přispět k tomu, aby byly elektřina a energie pro místní komunitu dostupnější a jejich ceny stabilnější. Zároveň umí zajistit, že peníze za energie zůstanou v místní komunitě, místo aby odcházely vzdáleným vlastníkům velkých energetických firem. Je to tedy energetika založená na principu solidarity a vzájemné podpory namísto zisku.

Komunitní energetika znamená:

- **stabilnější a předvídatelnější náklady** (část spotřeby kryje vlastní výroba),
- **peníze zůstávají v lokalitě** (výnosy a ušetřené finance se vrací do oprav domů, komunitního fondu nebo pomocí potřebným),
- **společné rozhodování** (o tarifech, investicích a prioritách, což podporuje demokratizaci energetiky, rozvoj participace a převzetí kontroly lidí nad zajištěním svých základních potřeb).

Centralizace vs. decentralizace

Obr. 1 – Vizualizace rozdílu centralizované a decentralizované energetické sítě
Zdroj: <https://www.eon.cz/radce/blog/co-je-komunitni-energetika/>

V ČR umožnila novela zákona sdílení elektřiny v roce 2024 a v době vydání tohoto textu (prosinec 2025) je do sítě zapojeno přibližně 30 tisíc uživatelů a uživatelek, kteří mezi sebou již nasdíleli více než 30 GWh energie. V poměru k celorepublikové spotřebě elektřiny, tedy 58 TWh, dělá komunitní energetika pouze 0,051 %. Podle Hnutí DUHA mohou ale energetické komunity v budoucnu pokrýt značnou část spotřeby domácností (uvádí se až ~80 % při správné kombinaci různých opatření). V potenciálu instalovaného výkonu jde o 8 MWh elektřiny a 8 MWh tepla, to znamená ekvivalent čtyř Teme-línů.⁹ Energetické komunity tak mohou významně přispět k přechodu na obnovitelné zdroje energie a k opatřením na ochranu klimatu.

Do komunitní energetiky se může zapojit prakticky kdokoli, kdo odebírá elektřinu,

ať už doma, v práci nebo na chalupě. Energetickou komunitu můžete vytvořit se skupinou sousedů a sousedek, ve spolupráci s obcí nebo třeba firmou. Kdokoliv v energetické komunitě může energii odebírat, alespoň jedna domácnost (nebo třeba firma či obecní budova) ale musí zároveň energii také vyrábět a sdílet ji s ostatními. Může se jednat například o jeden rodinný dům s fotovoltaickou elektrárnou na střeše, který přeposílá své přebytky sousedům do bytu či na chatu, nebo o obec, která z velké fotovoltaiky na domu dětí a mládeže přeposílá energii do městských bytů. Dalším příkladem může být skupina občanů a občanek, kteří společně zainvestují do výroby obnovitelné energie, například prostřednictvím fotovoltaické elektrárny, a vyrobenou energii si dle společné dohody (alokačního klíče) rozdělují. Tato publikace se převážně zabývá tímto posledním modelem.

V čem to pro nás bude dobré?

Posílení místního společenství a aktivní zapojení obyvatelstva

Komunitní energetické projekty motivují lidi, aby se více podíleli na rozhodování o energetice, ale i na dalších veřejných otázkách. Podporují participaci a demokratické zapojení lidí do řešení vlastních základních potřeb, tak aby byly více nezávislé na trhu. Pomáhají tímto způsobem budovat společné bohatství komunit a jejich ekonomickou soběstačnost. Společná aktivita také podporuje vznik nových vztahů uvnitř komunity a další vzájemnou podporu, nebo prohlubuje spolupráci mezi lidmi, podniky a místní samosprávou. Vztahy a komunikační kanály vzniklé kolem energetické komunity je možné využít i k naplňování dalších potřeb členů a členek. Je to třeba vzájemné hlídání dětí, výměna výpěstků nebo zajištění dostupných ekologických potravin díky propojení členek a členů s místními zemědělci – například předplacení bedýnek se zeleninou a dalšími produkty skrze KPZ (komunitou podporované zemědělství) a jejich vyzvedávání v době společných setkání komunity.¹⁰

Finančně dostupné energie jako veřejný statek

Komunitní projekty zdůrazňují, že energie není jen obchodní komodita, ale také významný veřejný statek, potřebný pro kvalitní život. Tyto projekty posilují vnímání energie jako něčeho, s čím je třeba nakládat spravedlivě, transparentně a v zájmu celé komunity, a ne pouze jako se zdrojem zisku pro vlastníky energetických firem na úkor spotřebitelů, nebo třeba lidí v energetické chudobě.

Zapojení skupin obyvatelstva, které se běžně do energetických projektů nezapojují

Dosavadní projekty komunitní energetiky jsou často doménou vysokoškolsky vzdělaných mužů s vyššími příjmy.¹¹ To ale není nevyhnutelné. Aby energetika sloužila opravdu všem, musíme do jejího utváření zapojit názory a potřeby všech. Komunitní energetika otevírá příležitost aktivního zapojení lidí, kteří běžně z energetických projektů vypadávají. Jedná se hlavně o ženy, mladé rodiny, lidi žijící v nájmu, bez technického vzdělání, nebo také lidi ohrožené energetickou chudobou, či bez kapitálu pro budování vlastních zdrojů energie. Takoví lidé reálně tvoří většinu společnosti. Energetické komunity jsou také jedním ze způsobů, jak se mohou do vyrábění energie zapojit nájemnice a nájemníci, ať už skrze komunitu vzniklou v jejich domě nebo zapojením jejich bytu do sdílení.

Sociální spravedlnost a dostupná energie pro všechny

Energetické komunity pomáhají řešit problém energetické chudoby tím, že umožňují přístup k cenově dostupnější energii a k opatřením vedoucím k úsporám. Mezi takové možnosti patří například zavedení solidárních tarifů pro domácnosti s nízkými příjmy, vzájemná pomoc s úspornými úpravami v obydlích či využití výnosů z prodeje energie k renovaci domů – což by ještě dále přispělo ke zvyšování energetických úspor.¹² Sledování vlastní spotřeby energie často také samo vede k úsporám.¹³ Energetické komunity zároveň přispívají k tomu, aby přínosy obnovitelných zdrojů nepřipadaly pouze velkým hráčům, ale také běžným domácnostem. Sami členové a členky těchto komunit také nejlépe vědí, co jejich komunita potřebuje, a díky tomu jsou schopni reagovat rychle a cíleně.

Ekonomické přínosy pro region

Podle některých studií může být celkový ekonomický přínos projektů komunitní energetiky pro místní komunity dvakrát až osmkrát vyšší než by byl přínos stejně velkých projektů v soukromém vlastnictví.¹⁴ Je to proto, že investice i ušetřené prostředky díky komunitnímu vlastnictví zůstávají v místě svého vzniku, což posiluje místní ekonomiku a vytváří pracovní příležitosti. Komunity zároveň zvyšují vlastní energetickou nezávislost a snižují závislost na dovozu energie odjinud. Zároveň při dobrém nastavení mohou umožňovat podporu a rozvoj dalších místních solidárních ekonomik.¹⁵

Environmentální přínosy s dopadem na kvalitu života

Tím, že komunity podporují obnovitelné zdroje a úsporné technologie, přispívají ke snižování emisí a ke zlepšení kvality ovzduší, což má pozitivní vliv na zdraví obyvatel. To je obzvláště patrné v regionech postižených těžbou či těžkým průmyslem. Komunity zároveň posilují schopnost regionů přizpůsobit se klimatické krizi, zmírňovat její příčiny a být odolnější vůči jejím dopadům.

Vzdělávání a šíření hodnot energetické demokracie

Komunitní energetické projekty často fungují jako místa pro zkoušení staronových ekonomických principů, organizování se a předávání zkušeností mezi členy a členkami komunity. Komunita také může věnovat svůj čas na podporu rozvoje dalších energetických komunit v regionu díky sdílení zkušeností a know-how.

Jak si můžeme představit energetickou komunitu?

Představme si skupinu sousedů a sousedek, která se dohodne, že na rodinném domě jednoho z nich postaví fotovoltaickou elektrárnu, a že si přebytky následně rozdělí mezi ostatní domácnosti ze skupiny. Podmínkou komunitní energetiky je, že se elektřina musí spotřebovat ve stejném čase jako se vyrobí, respektive v patnáctiminutovém intervalu. Pokud ve 12 hodin svítí slunce, elektřinu, kterou tím vyrobíme, mohou domácnosti spotřebovat od 12:00 do 12:15. Případně se daná skupina může rozhodnout si také pořídit vlastní baterie, kam jde elektřinu ukládat na později.

Elektroenergetické datové centrum (EDC) ve skutečnosti nepošle „konkrétní elektřinu“ vyrobenou na střeše vašeho souseda do vašeho bytu. To by bylo možné pouze tehdy, pokud byste měli natažené dráty mezi svými domy a vůbec nebyli napojeni na distribuční soustavu a nebrali elektřinu ze sítě. Takové případy v Česku prakticky nejsou. Ve skutečnosti váš soused pošle přebytky elektřiny vyrobené na své střeše do elektrické sítě, ale EDC bude vědět, komu a jak má tuto elektřinu účtovat – totiž vám a dalším domácnostem ve vaší skupině – a provede tak pouze matematický výpočet.

Výsledkem bude, že za dané množství elektřiny, které člen vaší komunity odešle do sítě, nebudete platit, až si stejné množství elektřiny ze sítě vezmete. Jediným úskalím je, že i přes zapojení se do komunitní energetiky stále musíte platit poplatek distributorovi a za regulované složky ceny elektřiny, což je zhruba 50 % z celkové ceny elektřiny, pokud ji ze sítě berete. Za ostatní elektřinu, kterou nezákáte díky komunitní energetice, budete

platit stále stejnou cenu jako dosud. Samotné zapojení se do komunitní energetiky nijak zpoplatněno není.

Výjimkou je v tomto případě váš soused, na jehož rodinném domě se zdroj energie nachází. Nejvýhodnější je totiž spotřebovávat elektřinu přímo v místě její výroby a distribučnímu poplatku se tím vyhnout – soused ji tak může využívat zadarmo, zároveň ale z přebytků, které odešle do sítě pro vás, nedostane zaplacenou výkupní cenu od dodavatele.

Do procesu sdílení elektřiny se lze zapojit buď jako aktivní zákazník (model s až 11 členy po celé republice, včetně výroby) nebo jako energetické společenství (model s až 1000 odběrnými místy v maximálně třech sousedících obcích s rozšířenou působností, ORP). Pro první možnost se stačí zaregistrovat v EDC, pro druhou je již nutné založit společnou právní formu,

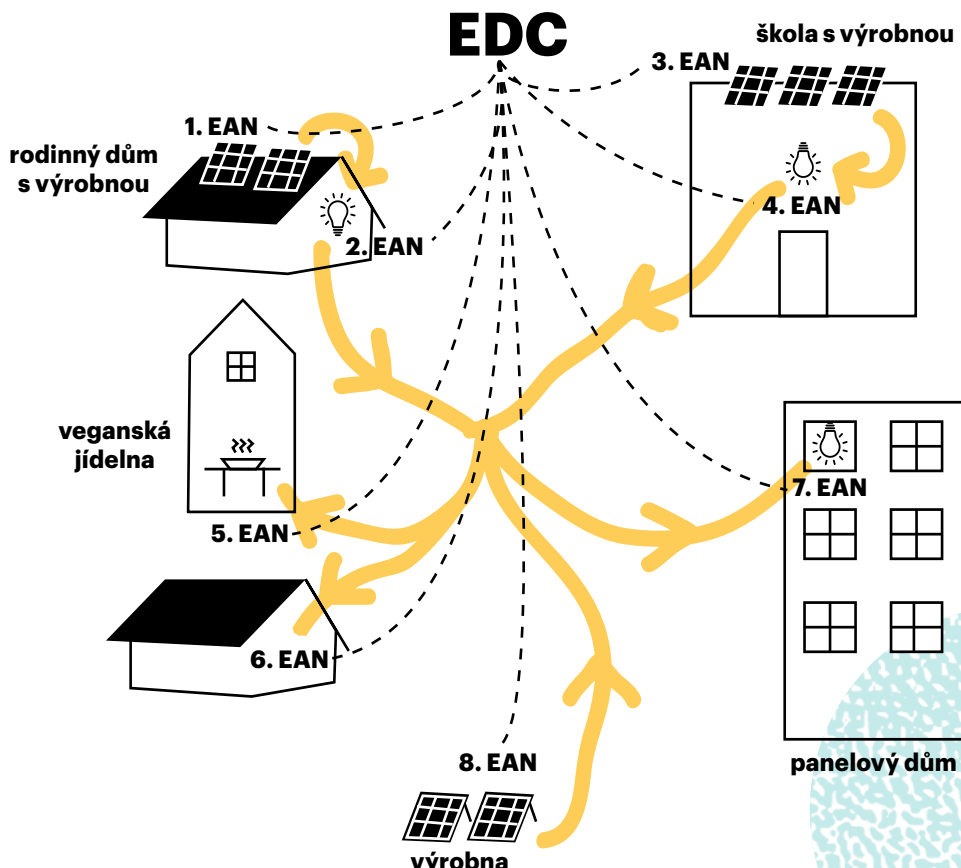

Obr. 2 – Rozdělení regulované a neregulované složky ceny za energii.

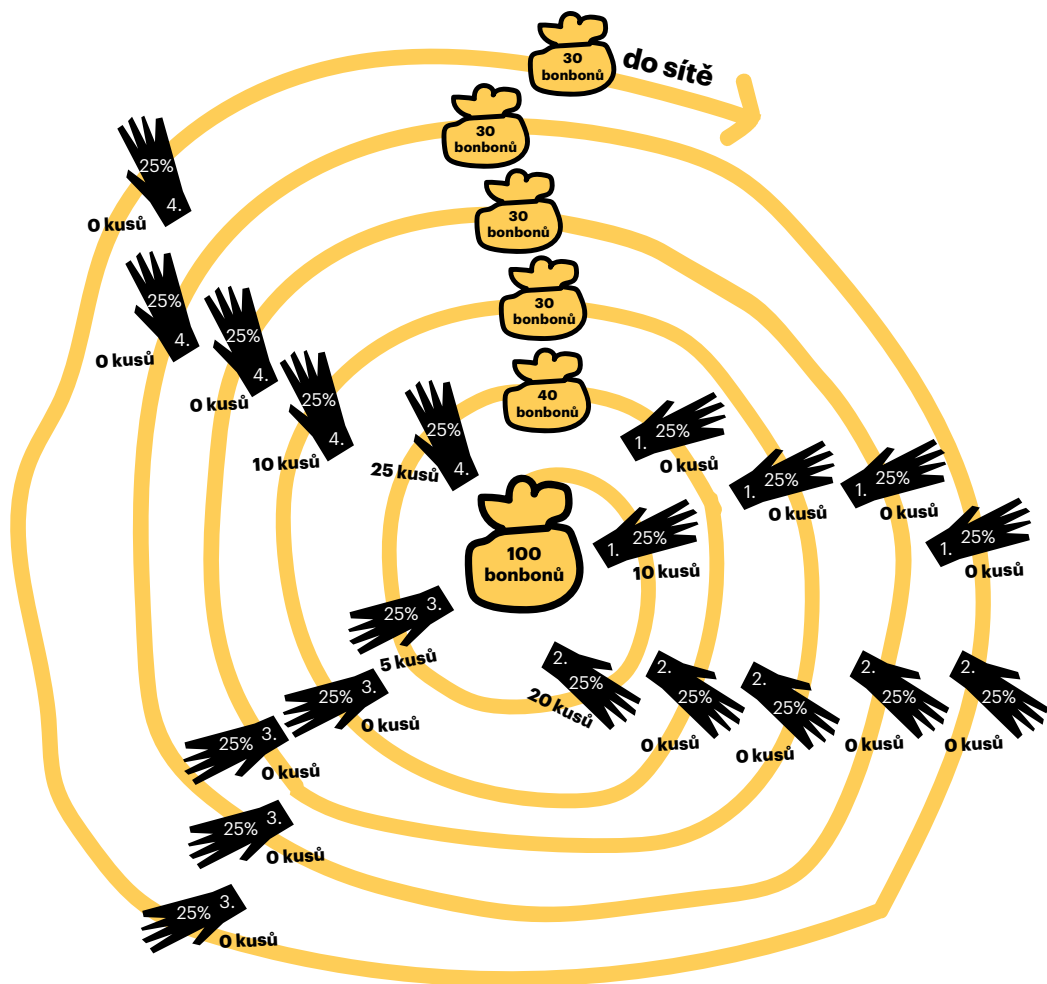
například spolek nebo družstvo. Domluva ohledně placení za sdílenou elektřinu je na vás a vaší skupině. Můžete se například domluvit, že přebytky od vašeho souseda budete dostávat zadarmo, nebo se můžete domluvit na ceně, která by logicky měla být nižší než cena za elektřinu ze sítě.

Pokud si zdroj energie, například fotovoltaickou elektrárnu, nekoupil váš soused sám na vlastní náklady (nebo s pomocí dotačního programu Nová zelená úsporám), ale koupili jste si ji ve vaší skupině

společně, mohou částky vybírané za elektřinu sloužit k pokrytí nákladů na její pořízení, to vše je ale následně nutno ošetřit smluvně. Nastavení ceny za elektřinu může být třeba i podle možností a potřeb jednotlivých domácností. Tato pravidla si určujete vy sami (viz *Co je to alokační klíč?*), nikoliv EDC, které vám pouze zajistí přehled o množství odebrané elektřiny. S cenami můžete podle libosti experimentovat a měnit je, a například po několika měsících či roce fungování zhodnotit, zda všem ve vaší skupině dané nastavení vyhovuje, nebo by se něco mělo změnit.

Obr. 3 – Příklad skupiny sdílení, skládající se z 5 objektů a 3 výroben – tzn. z 8 EANů – a může fungovat jako aktivní zákazník i energetické společnosti.

Obr. 4 – Vizualizace alokačního klíče v příkladu 1

Co je to alokační klíč?

Je to společná dohoda všech účastníků a účastnic komunity o tom, jak si vyrobenou energii rozdělí. Záleží jen na nich, jaký klíč zvolí – například každé domácnosti stejný podíl nebo podle velikosti její spotřeby. Vybraný klíč následně nový projekt komunitní energetiky nahlásí EDC. Existují tři druhy alokačních klíčů: statický, dynamický nebo hybridně kombinovaný. Jelikož EDC až do začátku srpna 2027 funguje v České republice zatím v provizorním režimu sdílení, zatím se tyto možnosti nenabízejí, ale dočasně je možná alternace statické metody, a to statická nebo statická iterační, tedy s opakováním.

Statická metoda alokačního klíče

Elektřina se rozdělí podle předem nastavených procentních podílů. Každé odběrné místo má následně právo tuto část elektřiny využít – pokud se tak ale nestane, putuje toto množství elektřiny rovnou do sítě jako přebytek.

Statická iterační – metoda alokačního klíče s opakováním

Jedná se o model, kdy je energie opakovaně, v předem dohodnutém poměru, nabízena všem účastníkům a účastnicím sdílení, a to v pěti kolech.

Jak si tento model představit?

Příklad 1: Součástí sdílení jsou čtyři domácnosti, které využívají společný zdroj obnovitelné energie (který ale není součástí žádného ze zapojených objektů, a nikdo tak nespotřebovává energii přímo v místě výroby). Alokační klíč je nastaven tak, aby každá domácnost dostala 25 % vyrobené elektřiny.

Představme si místo elektřiny bonbony: máme 100 bonbonů, každé domácnosti je nabídnuto 25 bonbonů. První domácnost sní 10 bonbonů, druhá sní 20, třetí sní 5 a čtvrtá sní 25 – zbyde jim tak 40 bonbonů. Zbylé bonbony jsou opět nabídnuty v poměru 25 % – tedy 10 bonbonů každé domácnosti. První, druhá i třetí domácnost už mají bonbonů dost, tak nesní nic. Čtvrtá domácnost má však návštěvu, takže sní dalších 10 bonbonů. Zbyde 30 bonbonů, které jsou opět nabídnuty podle alokačního klíče členům energetické komunity a pak ještě jednou, tedy popáté a naposledy. Zbylé bonbony, které ani v posledním kole nikdo nevyužije – tedy zbylá elektřina – jdou do sítě.

Příklad 2: Součástí sdílení jsou čtyři domácnosti. Jedna z nich má na střeše solární panely. Opět si představme místo elektřiny bonbony. Domácnosti se rozhodnou, že vždy nejprve domácnost se zdrojem sní, co může, protože nemusí platit za to, že jí někdo bonbony doveze. Ostatní tři domácnosti si udělají klíč: první domácnost, protože je největší, dostane 50 %, druhá a třetí domácnost každá po 25 %.

Mají dohromady 100 bonbonů, domácnost se zdrojem jich přímo na místě sní 50, a tedy zbyde 50 na rozdělení. První domácnost má nárok na 25 bonbonů a ostatní dvě na 12,5. První sní 25, druhá domácnost 12,5 a třetí jen 10. Zbyde 2,5 bonbonů. Ty si opět rozdělí – první domácnost má nárok na 1,25 bonbonu a ostatní dvě každá po 0,625 bonbonu. První domácnost svůj podíl (1,25 bonbonu) sní, druhá (0,625 bon-

bonu) také, ale třetí už nic nepotřebuje. Ve výsledku zbyde 0,625 bonbonu, které si následně domácnosti v dalším kole mohou opět rozebrat. Zbytek, který se nesní ani při pátém kole, jde jako přebytek do sítě.

Výhodou této metody je, že se tím zvyšuje pravděpodobnost, že vysoké množství energie vyrobené v rámci skupiny se také ve skupině spotřebuje a nebude se muset prodávat do sítě.

Právní a technické hledisko

Z hlediska českých zákonů je sdílení energie možné díky novele zákona Lex OZE II. Díky ní bylo založeno Elektroenergetické datové centrum (EDC), kam se všechna odběrná místa, která chtějí sdílet elektřinu,

musí zaregistrovat. Po přihlášení do EDC vám musí distributor elektřiny (ČEZ Distribuce, EG.D nebo PRE) zdarma nainstalovat chytrý elektroměr, díky kterému může EDC i vy sledovat výrobu a spotřebu energie. Jde o krok směrem k technologiím „chytré sítě“, která umožňuje koordinovat různé zdroje energie v rámci jedné společné přenosové soustavy.

1

31. 12. 2023 – novela Lex OZE II vstupuje v platnost – je možné založit energetické společenství a zaregistrovat ho u energetického regulačního úřadu.

2

1. 8. 2024 – spuštění informačního systému Elektroenergetického datového centra (ECD) pro registraci do sdílení energie.

3

1. 9. 2024 – začátek sdílení energie – zkušební provoz – je možné provozovat sdílení energie dvěma způsoby: buď metodou aktivní zákazník, což znamená sdílení ve skupině s maximálně 11 členy (odběrnými místy) kdekoli v Česku, nebo metodou energetického společenství, kde lze zatím sdílet pouze v omezeném režimu, a to mezi maximálně třemi sousedními obcemi s rozšířenou působností, nebo v Praze, a to mezi maximálně 1000 odběrnými místy.

4

1. 7. 2026 – předpokládané spuštění plné verze informačního systému EDC – energetická společenství budou moci sdílet energii bez omezení území či počtu členů.

Příběhy členek a členů energetické komunity SK Žárovka v Děčíně

Nová energie v česko-německém pohraničí

Svět v posledních letech polyká, jednu za druhou, hořké pilulky krizí – finanční krize, krize hodnot, klimatická krize, krize zdravotnictví, krize bydlení, energetická krize, krize lidskosti v podobě válečných konfliktů... dívím se, odkud se na nás valí, a bojím se, kolik jich ještě přijde.

Co mohu já, z pozice přepracované a chronicky nestíhající svobodné matky, dělat? Jsou to tak komplexní a globální témata, že ať udělám cokoli, zdá se to jako kapka vody v oceánu. A tak sedím jako pecka, koukám na tu imaginární obří neprostupnou vodní plochu světových problémů a cítím bezmoc.

A vtom najednou kolem proletí Racek. Vzletný Racek. Společenství mladých lidí, kteří v Děčíně zakládají komunitní bydlení, zachraňují chátrající vilu uprostřed sudetského zmaru, vlastními silami opravují střechu, a u toho pořádají sousedská setkání, workshopy, probouzejí mezilidské vztahy a přicházejí s revolučními myšlenkami, které se mi na první pohled zdají neuskutečnitelné.

Říkám si, že je to brzy přejde. Vyrábět si vlastní elektřinu, a ještě ji mezi sebou sdílet? Vždyť o tom nic nevíme! A i kdyby, síť energetických gigantů je tak neproniknutelná, že přece ani nemá cenu pokoušet se mezi ně dostat.

Pak přijde první setkání budoucího energetického družstva. Odvážím se a jdu se podívat. Jednání je strukturované, profesionálně vedené a zároveň tak strašně demokratické, že se musím uvnitř usmívat. Jede se dokonce na návštěvu do již existujícího rakouského energetického družstva Robin Powerhood, načerpat zkušenosti a sdílet know-how. Hm, běží mi mou nenapravitelně zpátečnickou hlavou, když se dá hlas každému kvůli maličkostem a bude se jezdit po výletech, tak se přece nikam nedostaneme...

O pár měsíců později je ale na světě zapsaný spolek a plán na kampaň pro první fotovoltaické panely. A mně konečně dojde, že tohle je ta změna paradigmatu, kterou tahle generace přináší. Schopnost budovat si – anebo si možná prostě brát zpět – je kompetence, o níž si v roztočeném kolečku každodenních starostí já a spousta mých generačních souputníků myslíme, že nám nepřísluší, nepatří, nemáme na ně odbornost, čas, peníze... Takže je prostě normální přenechat to jiným. Omyl! Jde to. Po malých krůčcích, bez násilí, bez mobbingu, s respektem, skromností a zároveň zdravou sebedůvěrou v sebe jako součást občanské společnosti.

Ať to s SK Žárovkou Děčín dopadne jakkoli (a věřím, že dobře:), za tuhle zkušenost jsem nesmírně vděčná. Přináší mi naději a přesvědčení, že nemá smysl skládat ruce do klína a dívat se na svět a rozložení sil v něm stále stejnýma, rezignovanýma očima. Přináší do geograficky (135 m. n. m.), a v leccems i socioekonomicky, nejnižšího města v republice doslova novou energii!

Jak jsme to udělali my?

Příběh budování energetické komunity

Založit energetickou komunitu, která bude přístupná i pro lidi ohrožené energetickou chudobou a nejen lidi s vlastním domem, nadprůměrnými příjmy a pokročilými znalostmi, jsme si vytyčili za svůj cíl z několika důvodů. Primárně proto, abychom pomohli na svět první české energetické komunity pro nízkopříjmové lidi. Druhotnou motivací bylo, abychom sami benefitovali z levné energie z obnovitelných zdrojů. Zároveň jsme tento proces chtěli zažít, zmapovat překážky, přijít na jejich řešení, zkušenost popsat a po úspěšném založení naší první energetické komunity poskytnout naše know-how zdarma dalším skupinám v podobných podmínkách a se stejnými cíli.

Toto téma považujeme za zásadní. Naše komunita nedisponuje volnými finančními prostředky, to ale neznamená to, že by všichni členové a členky byli v dluhích nebo žili v chudobě. Tato situace je však v Česku velmi častá: pětina lidí nemá žádné úspory a nemůže si dovolit neočekávaný výdaj nad 11 tisíc korun.¹⁶ To se netýká jen lidí v hmotné nouzi, ale i pracujících rodin a seniorů, kteří žijí na hraně finanční stability.

V rámci této publikace sdílíme zkušenosti z procesu zakládání energetické komunity, který se nám letos úspěšně podařilo dokončit. Další informace nám poskytne až její dlouhodobé fungování.

Rádi bychom zde zvědomili, že tuto práci jsme mohli z velké části odvést díky externí finanční podpoře z různých nadačních a veřejných grantů.¹⁷ Tyto prostředky pokryly i náklady na exkurzi do zahrani

čí a právní konzultace. Doufáme, že nové projekty komunitní energetiky budou moci čerpat z naší práce – že jejich vznik bude díky tomu snazší a levnější, tedy dostupnější pro všechny.

Navázání na již existující vztahy

Společné organizování potřebuje dobrou půdu a kořeny, a je proto velmi nápomocné stavět na vztazích, které už máme ve svých komunitách a sousedstvích, na důvěře, kterou sdílíme a na tom, že se již známe a vzájemně víme, jaké kdo máme silné stránky či slabiny. Tak jsme to udělali i my.

Naše organizace dlouhodobě působí v severních Čechách. Sídlo a jedna z kanceláří se nachází v Děčíně, kde také bydlí naše zaměstnankyně a naši zaměstnanci, a kde pracující na tématu komunitní energetiky. To nám umožnilo navázat v místě dlouhodobá přátelství a známosti. Začali jsme oslovovat lidi, ke kterým máme nejblíže, a se kterými jsme již spolupracovali na nejrůznějších aktivitách, jako byl například úklid u Jílovského potoka, koleďování dětí na Mikuláše nebo pomoc při organizování sousedské slavnosti. Jelikož se jako organizace věnujeme komunitní energetice již několik let, prozkoumali jsme řadu možností a zmapovali slepé uličky. Zároveň nám naše vztahy s místními lidmi pomohly udržet vzájemnou důvěru a náš společný zájem.

Důležité potřeby při společných schůzkách budoucí energetické komunity

- **Péče o skupinu** – rodiny a rodiče nemají kapacitu se věnovat něčemu více než jeden den v kuse. Setkání musí být přizpůsobena dětem, například se konat na dobře dopravně dostupném a bezpečném místě, musí být zajištěno hlídání pro děti, nebo si při přípravě občerstvení ověřit, zda má někdo nějaká dietní omezení.
- **Kapacity** – návody „jak na komunitní energetiku“ často doporučují projít důkladným procesem tvoření vize a plánování. Na to ale lidé často nemají kapacitu. Je nutné zajistit balanc mezi tím, jak vše dostatečně promyslet, ale nepřekročit kapacity členů a členek, aby byli stále schopni se aktivně zapojovat.
- **Základní znalosti** – je důležité na začátku sjednotit znalosti nutné pro základní pochopení komunitní energetiky. Zároveň je ale důležité dávkovat podobné informace tak, aby ze setkání byl i patrný posun v projektu, nejen přehlcení informacemi.

Individuální rozhovory

První shromáždění názorů a obav, zjištění relevantních odpovědí a příprava následujícího setkání dle potřeb členů

Po novele energetického zákona Lex OZE II, která umožnila sdílení elektřiny mezi domácnostmi, jsme se rozhodli tuto možnost vyzkoušet a ke spolupráci oslovit další lidi z Děčína. Jelikož je tento model sdílení energie stále čerstvý, neexistují

v českém prostředí příklady, na které bychom se mohli jednoduše odkázat. Ukázalo se tedy jako zásadní předně se s lidmi potkat osobně a jednotlivě, vysvětlit jim náš záměr a poslechnout si jejich názory a obavy. Pokud jsme na některé otázky neznali odpověď, všechny jsme si je zapsali a následně na ně získávali reakce a odpovědi od expertek a expertů.

Tahouni či tahounky projektů mají někdy tendenci spěchat, a zkracovat si cestu hromadným oslovováním lidí emailem a svoláváním společných schůzí bez předchozí přípravy terénu. Osobní setkání nebo telefonát ale vydá za tisíc e-mailů a to, zda jsme lidem věnovali čas individuálně, může nejednou rozhodnout o úspě-

chu či neúspěchu následné schůze. Lépe odhadneme náladu a postoje, a dá se tak lépe předejít případným nedorozuměním. Člověk se na druhého lépe soustředí a pro obě strany je to příjemnější. Vyžaduje to ale čas a trpělivost, které je potřeba lidem věnovat.

Nejčastější otázky členů a členek, s nimiž jsme se setkávali, se dají rozdělit do následujících okruhů:

- **Technologické:** Jak dlouhá je životnost fotovoltaických panelů? Jak se dají recyklovat po té, co přestanou fungovat? Jakou roli hraje baterie, je možné ji nevyužívat?
- **Majetkoprávní:** Jak je to s pojištěním panelů a škodami při pojistných událostech? Co znamená pro člena nebo členku opuštění skupiny sdílení?
- **Ekonomické:** Je možné využít dotaci z programu Nová zelená úsporám i pro výrobu, ze které se bude sdílet?

V případě vyjednávání podobných projektů, například na úrovni SVJ (sdružení vlastníků jednotek), kde probíhají velké kolektivní schůze a hlasování, se ukázalo, že pokud se neošetří průvodní obavy a nejistoty předem, vyplavou na společném setkání, kde ale často na jejich adresování není mnoho prostoru. Tím mohou velmi prodloužit a znepříjemnit setkání, vytvářet pocit přílišné složitosti nebo nedostupnosti projektu, a tak i ztrátu důvěry zúčastněných. Právě proto jsou rozhovory s jednotlivými domácnostmi a lidmi důležité, umožní totiž ušetřit extrémně vzácný společný čas schůze již předchozím zmapováním představ a obav, na které se dá připravit a odpovědět včas před samotnou schůzí. Čas je obecně u lidí –

obzvlášť pro rodiny s dětmi a pro všechny pracující, velká vzácnost. Nemůžeme očekávat, že lidé mohou věnovat hodiny času samostudiu a schůzkám, a je zásadní snažit se jim proces co nejvíce usnadnit. Kromě finanční vstupní investice je tak potřeba brát v potaz i časovou náročnost.

První společná schůzka skupiny: sjednocení znalostí o energetice a zmapování jejich představ, potřeb a zdrojů

Na základě sebraných otázek, obav a potřeb jsme připravili program víkendového setkání, který jsme rozeslali skupině. Velmi záhy jsme zjistili, že dvoudenní setkání je pro mnohé zájemce a zájemkyně příliš dlouhé. Informovat o obsahu setkání předem se tak ukázalo jako velmi důležité a umožnilo jej následně upravit podle jejich potřeb. Pro facilitaci setkání jsme použili metody, které se nám osvědčily v různých projektech participativní spolupráce. Některé z nich najdete v dokumentu *Lektorské minimum*¹⁸ na našem webu. Za velmi důležité považujeme díky této zkušenosti využívání vizuálních materiálů. Energetika je plná nových pojmů a procesů, které je někdy těžké slovně popsat. Vizuální pomůcky jsou tak velmi nápomocné – jeden dobrý obrázek někdy opravdu vystačí za mnoho slov. A rozhodně není nutné umět vytvářet profesionální grafiku. My jsme například nakreslili model sdílení fixem na karton, a mohli ho tak na schůzi ukázat i bez dataprojektoru. Díky tomu jsme mohli mít schůzi venku na zahradě.

To ocenily i děti, které mohly běhat venku, ale stále zůstat na dohled rodičů. Navíc bylo po celou dobu schůzky zajištěno hlídání. Aktivně se tak schůzky mohli zúčastnit oba rodiče a nestalo se, že by žena hlídala děti, zatímco muž mezitím diskutuje o energetice a investicích. Na místě také bylo zajištěno občerstvení a oběd, abychom se mohli nerušeně celý den věnovat diskuzi a přípravě naší energetické komunity.

V rámci úvodních rozhovorů se ukázalo, že lidé mají velmi rozdílné znalosti a chápání energetického systému (např. jak funguje nebo jak se určuje cena), na nichž následně můžeme budovat pochopení komunitní energetiky. Rozhodli jsme se proto prvotní část našeho setkání věnovat jejich vyrovnání. Vystavení společného znalostního základu nám pomohlo zapojit účastníky a účastnice do diskuze, snížit nepochopitelnost a nepřístupnost tématu a umožnit tak informovanější zapojení. V tématu tak složitým jako je komunitní energetika a energetika celkově, je samozřejmě ale třeba se dovzdělávat pravidelně a při každém kroku.

Následně jsme se pustili do sběru představ, potřeb a zdrojů v komunitě. To jsme udělali metodou „world café“ – tedy vytvořením jednotlivých tematických stánků, kde každé spravuje jeden facilitátor (ten u tématu zůstane po celou dobu) – a mezi kterými mohou lidé postupně přecházet a vyjádřit se tak postupně ke všem z nich. Témata po té facilitátor shrne celé skupině a všichni tak získají komplexní přehled. S informacemi jsme pracovali i nadále a ukázaly se jako důležitý informační zdroj i do budoucna. Dozvěděli jsme se, jaké důvody pro účast skupina má a jaké směřování by si pro sebe představovala, kolik peněz nebo času mohou do práce na komunitě členové a členky vložit, případně kdo zná jakého elektrikáře nebo kdo má vhodnou střechu.

Ukázalo se tak, že sice mezi sebou nemáme dostatečné finanční zdroje, ale například máme více vhodných střech k instalaci výroby. Zjistili jsme také, kdo má čas a chuť hledat různé nabídky od dodavatelů fotovoltaických výroben, a kdo je ochotný podílet se na aktivitách spojených s propagací finanční sbírky. Zdroje a kapacity komunity se ale v čase proměňují, je proto potřeba se o probíhajících změnách navzájem informovat průběžně.

Tvorba modelu sdílení

V naší skupině v tuto chvíli není žádná domácnost, která by měla již nainstalovanou fotovoltaickou elektrárnu a byla by schopna rovnou začít sdílet přebytky. V takovém případě by založení energetické komunity bylo jednodušší, spočívalo by totiž pouze v nahlášení se do EDC a shodě na jednom z typů alokačních klíčů. V případě naší skupiny, která nový zdroj bude teprve kupovat, je ale důležité znát model sdílení předem, abychom věděli, kolik jsme schopni spotřebovat, a tedy i do jak velkého zdroje dává smysl investovat.

Dopředu jsme na základě finanční a instalační nabídky na fotovoltaiku pro jednoho z členů připravili základní vysvětlení našeho možného modelu, včetně pravděpodobného splacení nákladů, životnosti fotovoltaiky a výpočtu úspor za energie. Ten jsme lidem v interaktivní podobě představili, aby měli představu o tom, jaké úspory by z toho jednotlivé domácnosti měly, kolik by nákup a instalace fotovoltaiky stály a jak rychlá by byla návratnost investice. Dále jsme si potřebovali upřesnit, kolik energie naše skupina spotřebojuje a do jak velkého instalovaného výkonu dává smysl investovat. To se ukázalo být větší výzvou, než se ovšem může na první pohled zdát.

Všichni členové a všechny členky nám poskytli své roční vyúčtování za elektřinu.

To jsme si zapsali do tabulky, společně s odhadovanou roční produkcí fotovoltaické výroby. Pomocí této tabulky jsme pak vymýšleli různé alokační klíče, které by domácnostem vyhovovaly vzhledem k velikosti jejich spotřeby. Tento postup ale nevedl k nej přesnějším výsledkům, neboť jsme neznali denní křivku spotřeby. Ta je odlišná v každé domácnosti, v závislosti na tom, v kterou denní dobu jsou její členové doma a kdy používají elektřinu (například zda mohou spustit pračku v průběhu dne, nebo až večer po práci). Je sice možné dohledat obecné denní křivky spotřeby na internetu, k vytvoření vhodného modelu sdílení nám ale tyto informace neposloužily dostatečně. Stejně tak můžeme vyhledat i kalkulačky slunečního světla na různých územích, ale to je užitečné spíše v případě jedné samostatné domácnosti zvažující fotovoltaiku.

V době příprav jsme nenašli zdarma dostupný způsob, jak vytvořit propracovanější a tím pádem použitelnější model sdílení. Programy schopné podobné modely vytvořit jsou nákladné a tedy dostupné buď městům nebo větším konzultačním firmám, které si je mohou dovolit k tomuto účelu objednat. Nedostupnost těchto nástrojů je další bariérou pro zranitelné komunity – a výsledná nejistota ohledně možných přínosů a nákladů sdílení elektřiny může domácnosti, pro které je snížení účtů za energie existenční otázkou, spíše než zajímavým experimentem či investicí, dále odrazovat.

Nakonec jsme o pomoc požádali Sdružení energetických manažerů měst a obcí (SEMMO). Pomohli nám na základě rozhodnutí s členkami a členy a našich faktur za elektřinu vytvořit několik modelů sdílení, které zohledňují různé scénáře, ale i to, na kterou střechu z domů našich členů a členek fotovoltaiku umístit, jestli investovat i do baterie, do které elektřinu ukládat, nebo jestli se soustředit na snahu co nej lépe přizpůsobit čas spotřeby tomu, kdy

fotovoltaika nejvíce vyrábí, a tedy ušetřit peníze za baterii.

Z našeho průzkumu vyplynulo, že v komunitě máme k dispozici tři technicky vhodné střechy pro instalaci fotovoltaiky. To představuje náš maximální teoretický potenciál, ale rozhodli jsme se začít postupně a nezatížit komunitu příliš velkou počáteční investicí. Proto jsme jako první vybrali dům s nejvyšší spotřebou elektřiny – jak víme, nejlevnější energie je ta, která se spotřebovává přímo v místě výroby.

V našem případě je celková spotřeba všech domácností 30,4 MWh. Pokud bychom si postavili fotovoltaiku o výkonu 8,4 kWp a doplnili ji o 10 kWh baterii, tak se dostaneme na výrobu 9,8 MWh, tedy přibližně třetinu spotřeby všech domácností. V domě s fotovoltaikou bychom ušetřili 4,2 MWh (z roční spotřeby této jedné domácnosti 7,2 MWh). V dalších domácnostech, kam bude pokračovat sdílení v alokačních klíčích, je následně ušetřeno 1,2 MWh – tedy podstatně méně, jelikož spotřeba ostatních domácností je dohromady 23,2 MWh. Alokační klíče jsme si nastavili tak, že dům s největší spotřebou dostane 30 %, s druhou největší 20 % a ostatní po 10 %. Dohromady pokryjeme sdílením 18 % roční spotřeby. Z celkové výroby 9,8 MWh tedy využijeme 5,4 MWh, což znamená přibližně 55 %. V této konfiguraci a bez dotace, se dostáváme na návratnost investice (dle nabídky kolem 384 000 korun) za 11,1 roku.

PV systémy s baterií	Objekt	Odběr		FVE			Úspora energie [MWh]			Zjednodušená ekonomika									
		Alokační klíč [%]	Roční spotřeba [MWh]	Insalovaný výkon FVE [kWp]	Kapacita baterie [kWh]	Roční výroba [MWh]	Úspora FVE (přímé užití) [MWh]	Úspora sdílením v komunitě [MWh]	Celková úspora [MWh]	Investiční náklady [Kč]	Dotace [Kč]	Inv. náklady po odečtení dotace [Kč]	Úspora nákladů přímým užitím	Úspora nákladů sdílením v komunitě	Úspora nákladů	Roční provozní náklady	Prostá fin. Návrhnost [roky]		
	Ulice 1	20%	5,3	-	-	-	-	0,3	0,3	-	-	-	-	1 103	1 103	-	-		
	Ulice 2	30%	8,2	-	-	-	-	0,4	0,4	-	-	-	-	1 603	1 603	-	-		
	Ulice 3	0%	7,2	8,4	10	9,8	4,2	-	4,2	384 360	140 000	244 360	31 488	-	31 488	1 800	7,8		
	Ulice 4	10%	2,5	-	-	-	-	0,2	0,2	-	-	-	-	712	712	-	-		
	Ulice 5	10%	2,5	-	-	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-	597	597	-	-		
	Ulice 6	10%	2,4	-	-	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-	292	292	-	-		
	Ulice 7	10%	1,1	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-	182	182	-	-		
	Ulice 8	10%	1,3	-	-	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-	433	433	-	-		
Všechny objekty	100%	30,4	8,4	10	9,8	4,2	1,2	5,4	384360	140 000	244 360	31 488	4 923	36 411	1 800	6,7			

Obr. 5 – Detail návrhu modelu o jedné výrobě s baterií pro 8 domácností.

Úspory díky využití sdílené energie jsou pro jednotlivé domácnosti velmi rozdílné. Zatímco domácnost s výrobnou ušetří nejvíc (zhruba 31 tisíc korun za rok), domácnosti s nejnižší spotřebou ušetří nejméně (několik stokrát ročně). I při využití dotace by návratnost zůstala kolem sedmi let.

Návštěva příkladů dobré praxe

Součástí našeho postupu byla i návštěva již existujících příkladů dobré praxe v za-

hraničí. I když se legislativa stát od státu různí, možnost vidět na vlastní oči fungující občanskou fotovoltaickou elektrárnu a mluvit s těmi, kdo jsou v nich aktivně zapojeni, pomáhá s ujasněním představy o tom, co to je energetická komunita a co její založení a provoz obnáší. Je to také příležitost pro prozkoumání různých podob sociálních přesahů těchto iniciativ, což je cenná inspirace pro přemýšlení nad tím, jak energetické komunity mohou zahrnovat nejen vyšší střední třídu, ale i lidi spadající do ohrožených skupin.

Příklady dobré praxe – Lipsko a St. Pölten

Lipsko, Německo

Navštívili jsme projekt Lipského energetického družstva ve městě Taucha,¹⁹ které je zajímavým příkladem spolupráce občanské iniciativy a města. Tamní obecní bazén využívá energii z elektrárny, kterou zaplatilo a postavilo energetické družstvo. Tento projekt je formou tzv. public-commons-partnership, tedy modelu oboustranně prospěšné spolupráce mezi městem a občanskou iniciativou.

St. Pölten, Rakousko

V St. Pöltenu jsme navštívili iniciativu Robin Powerhood, která zajišťuje dodávky elektřiny lidem v sociální nouzi – a to zdarma, z přebytků velkých instalací fotovoltaiky na střechách firem. Inspirativní je především v tom, že ukazuje cestu, jak mohou lidé v sociální tísní ušetřit díky obnovitelným zdrojům energie, zároveň je sdílení přebytků výhodné i pro vlastníky velkých výroben a v konečném důsledku i pro kapacitu sítě.

V Rakousku je také oproti České republice rozdílná sazba za distribuci energie podle toho, v jaké vzdálenosti je energie spotřebována. Takový krok dává logický smysl – čím blíže od zdroje se energie spotřebuje, tím menší je zatížení sítě. V našem případě by taková úprava výrazně zvýhodnila sdílení energie a byla výhodnější i pro zapojené domácnosti bez výroby. Ostatně již dnes jsou energetická společenství povolena dočasně pouze ve třech sousedících ORP (bývalých okresech).²⁰

Druhá schůzka – rozhodujeme se pro společné vlastnictví

Poté, co jsme ve spolupráci se SEMMO vypracovali přesnější model sdílení, začali jsme plánovat další schůzku, na které bychom jej ostatním lidem z komunity představili. Čísla v tomto novém modelu sdílení se totiž podstatně lišila od těch, ke kterým jsme došli na prvním setkání, kde jsme ještě neměli všechny klíčové informace. Nejdůležitější čísla jsou především celková návratnost skrze ročně ušetřené peníze ze sdílené energie. Tato čísla jsou rovněž základem pro další komunikaci a představování modelu sdílení skupině.

Nebylo nicméně možné najít jediné datum, kdy by měli čas všichni. Náš návrh jsme proto předem zaslali všem elektronicky a následně jsme se se skupinou lidí, kteří měli čas, sešli osobně. S ostatními jsme se potkali jednotlivě nebo jsme návrh prodiskutovali po telefonu. Bavili jsme se o technických záležitostech ohledně návratnosti a probrali pro a proti kolektivního vlastnictví výroby.

Proti kolektivnímu vlastnictví je rozhodně fakt, že pouze tak dosáhnete na dotaci Nová zelená úsporám (NZÚ). Přestože to není v současnosti jediná dotace (nově se otevřela například výzva KOMUNERG²¹), je to rozhodně ta nejrozšířenější. Podmínkou NZÚ ale je, že o ni může žádat pouze vlastník nemovitosti, a ten následně podpořenou fotovoltaiku nemůže několik let prodat. Další podmínkou je, že ji může dostat pouze osoba, která vlastní méně jak dvě nemovitosti určené k bydlení. Tato výzva ale nepočítá s variantou, když chcete v komunitě vybudovat jeden společný zdroj.

Argumenty pro kolektivní vlastnictví pro nás byly následující: jelikož člověk, na jehož střeše bude nainstalovaná fotovoltaika, nemá dostatek financí na to, aby si ji pořídil, chceme se na ni složit z vlastních a externích zdrojů. Jak to ale udělat? Pokud by se peníze půjčovaly, ať už skrze půjčky členů komunity nebo přímé půjčky (viz kapitolu *Finance*), dávalo by pak smysl, aby si je půjčil na sebe přímo vlastník objektu, a následně bude jeho i fotovoltaika.

Co když ale všichni z komunity odejdou a on zbyde sám na dluhy? A stejně by se

i vlastník mohl kdykoliv rozhodnout zrušit sdílení, bez toho aby informoval ostatní domácnosti. Různé situace by se mohly ošetřit smluvně, ale převládal názor, že by to případně znamenalo pouze táhlé drahé soudy bez valných výsledků.

Také jsme již dopředu zvažovali jak získat další zdroje, například skrze fundraising, ale majitel by to opět měl pouze na své jméno, a zbytek z nás by neměl žádnou záruku. Vrátili jsme se tedy i k jedné z hlavních podmínek, které na začátku členové a členky vyslovili: že na tom nechtějí prodělat a nechtějí si pokazit vztahy. Proto i jednou z důležitých podmínek bylo, aby opravdu všechny zodpovědnosti byly jasné, transparentní a ošetřené. Neseme společně benefity, ale i závazky.

Další věc, na které jsme se ve skupině shodli, bylo, že chceme proslapávat cesty i pro další komunity, a tedy ohledávat replikovatelné modely, které nebudou stát jen na dobrém slovu, abychom si mohli stát za tím, že je tento model bezpečný i pro další lidi. Byla by i možnost bezplatně přeposílat energii zranitelným domácnostem, tak jak to dělá například Robin Powerhood, ale cesta, kterou se snažíme ohledat, je jak mohou obyčejní lidé společně budovat své zdroje, a ne charitu.²²

Volba právní formy: proč jsme založili spolek

Protože jsme se nakonec rozhodli pro kolektivní vlastnictví výroby energie, bylo nutné založit právnickou osobu, která bude majetek držet, jejíž se členové a členky energetické komunity stanou součástí. Hlavním smyslem vzniku a fungování energetických komunit je podle zákona (Lex OZE II) především poskytování služeb svým členům a členkám a optimalizace spotřeby, nikoli primární finanční

zisk – ačkoli ziskové aktivity nejsou zcela vyloučeny, pokud jsou v souladu s hlavním účelem energetických komunit. Po právních konzultacích pro nás připadaly v úvahu dvě možnosti: spolek nebo družstvo. Pro rozhodování pro nás byly klíčové dva faktory, a to náklady a míra administrativní zátěže, ať už při založení, nebo v rámci následného provozu.

Založení spolku probíhá prostým zasláním dokumentů soudu, který jej zapíše do rejstříku. Spolek je ze zákona nezisková entita – případný zisk musí být využit na naplňování účelu spolku, tedy například na další rozvoj energetické komunity.

Družstvo je robustnější forma, ale finančně náročnější na vznik. Vyžaduje ustavující schůzi u notáře nebo notářky, což představuje náklady v řádu několika tisíc korun. U malého začínajícího společenství jde o významný výdaj, který oddaluje návratnost investice. Družstvo také umožňuje členům a členkám skládat kapitálové vklady, což je jeho hlavní výhoda – v našem případě by však členské vklady samy o sobě nepokryly náklady na pořízení instalace.

Na základě těchto úvah jsme zvolili spolek jako nejvhodnější nástroj. Dle rad oslovených právníků nám spolek poslouží k administrování energetické komunity dostatečně. Umožňuje nám realizovat fundraisingovou kampaň (například prostřednictvím Darujme.cz) i pracovat s přímými půjčkami (viz kapitolu *Finance*). Prostřednictvím těchto zdrojů plánujeme společně pořídit a vlastnit fotovoltaickou elektrárnu.

Ustavující schůze

Při vytváření stanov spolku jsme si nejprve vyhledali stanovy jiného podobného spolku, konkrétně Místní akční skupiny Opavsko (jsou volně přístupné v rejstříku

spolků). Díky několika hodinám konzultací s právníkem zaměřeným na energetické komunity, jsme je přizpůsobili potřebám naší skupiny.

Do stanov se promítla řada důležitých rozhodnutí. Nejpodstatnější z nich bylo, že jsme se rozhodli vytvořit přímo podle zákona Lex OZE II pro energetické společenství, ale zároveň i tak, aby byly použitelné v případě, že bychom fungovali pouze v modelu aktivního zákazníka.

Dále jsme stanovili dvě formy členství – přímé a vedlejší. Přímé členství znamená, že má člověk hlasovací právo a aktivně se účastní rozhodovacích procesů. Vedlejší členství je bez rozhodovacích práv, ale umožňuje pokládat dotazy a účastnit se schůzí. Zavádíme ho proto, aby se mohli zapojit i lidé, kteří se z různých důvodů nechtějí nebo nemohou účastnit samotného sdílení energie, ale například nás chtějí podpořit půjčkou (více viz kapitolu *Finance*).

Také jsme se dohodli, že za každé odběrné místo může do spolku vstoupit pouze jeden člen nebo členka s hlasovacím právem. Chceme tak předejít situacím, kdy by jedna domácnost mohla „přehlasovat“ jinou. Je na domluvě každé domácnosti, kdo bude členem. Případně se členy

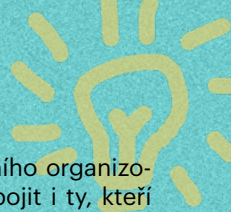
a členkami může stát více lidí z jedné domácnosti, ale musí se předem dohodnout, kdo z nich má mít hlasovací právo. V případě sociálního družstva Vzletný rácek, které se také stalo členem, vstupuje do spolku přímo organizace jako právnická osoba a pověří jednoho člověka plnou mocí, aby ji ve spolku zastupoval. Po založení spolku je dalším krokem založení spolkového bankovního účtu.

Ve chvíli, kdy jsme měli hotové stanovy, uspořádali jsme společné setkání skupiny. Návrh stanov jsme rozeslali předem, aby měli všichni možnost se s textem seznámit. Během schůzky jsme dokument systematicky procházeli a připomínky řešili bod po bodu. Na jednání jsme přizvali také právníka Vincence Boučka, který zodpovídal detailní dotazy týkající se stanov i právního rámce energetických společenství. Jeho přítomnost výrazně usnadnila vysvětlení nejasností, umožnila rychle provést potřebné úpravy přímo na místě a dosáhnout shody nad finální verzí. Stanovy tedy skutečně odrážejí názory členů a členek, a rozumí tomu, k čemu se vstupem do spolku zavazují. Po schválení stanov jsme společně připravili i všechny potřebné podklady pro podání spolku k registraci u soudu.

Pro detailnější informace o tom, jak založit spolek:

<https://frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/spolky/zakladani-spolku/rada/jak-spravne-zalozit-spolek>

Komunitní organizování

Při podpoře vzniku energetické komunity využíváme metody komunitního organizování, je to metoda dlouhodobé spolupráce s lidmi, jejímž cílem je zapojit i ty, kteří by se sami od sebe nejspíš nikdy nezapojili. Staví na budování vztahů, mapování potřeb a vytváření stabilních skupin, které dokážou společně jednat a rozhodovat. Nejde o jednorázové akce, ale o systematické posilování schopnosti komunity řešit vlastní problémy. Tam, kde se organizování daří, vznikají skupiny schopné vyjednávat, hájit své zájmy a vytvářet nové projekty – od sousedské pomoci až po energetické komunity.²³

V naší práci vycházíme z přístupů americké organizátorky Jane McAlevey,²⁴ která staví komunitní organizování v kontrastu k „advokacii“ a „mobilizování“. Zatímco tyto dvě metody zapojují především už přesvědčené – jako individuální podporovatele a dárce, nebo účastníky a účastnice demonstrativních veřejných akcí – organizování jde za lidmi tam, kde jsou.²⁵

Finance: problémy se vstupní investicí

Naše skupina má jeden zásadní problém – nedisponujeme volnými finančními prostředky. Jelikož se pro nás klasické dotace neukázaly jako vhodné nástroje, zde vám předáme několik dalších možností, které využíváme my.

Fundraising

Jednou z možností, jak získat prostředky na vznik komunitního energetického projektu je fundraising, konkrétně veřejná sbírka, při níž lidé podpoří iniciativu, kterou považují za smysluplnou. Využít lze existující platformy (např. Darujme či Dońio) nebo si lze založit transparentní účet. Veřejný sběr peněz lze doplnit také kreativními formami podpory – dárky nebo zážitky pro přispěvatele, komunitními setkáními, benefičními koncerty s tombolou či solidárními večeřemi. Jeden z našich členů se například rozhodl podpořit projekt běžeckou výzvou: běží půlmaraton a své okolí vyzývá, aby za každý uběhnutý kilometr přispělo drobnou částkou.

V době vydání této publikace spouštíme veřejný fundraising, ve kterém se obrácíme na širší veřejnost s prosbou o podporu. Veškeré výstupy a podklady pro energetické komunity zveřejníme zdarma pro všechny, a nabídneme svou podporu skupinám při zakládání podobných projektů.

Přímé půjčky

Vedle členských vkladů a fundraisingu chceme využít také možnost přímých půjček. Tento model se může zdát jednoduchý: několik lidí z našeho okolí půjčí spolku peníze a ty se jim postupně vrátí z úspor za vyrobenou elektřinu. Právní rámec však takto jednoduchý není, a proto jsme si nechali vypracovat právní stanovisko.

Podle zákona o bankách se i obyčejná půjčka považuje za „vklad“, pokud jde o svěřené peníze, které má příjemce povinnost vrátit. Zákon zároveň zakazuje přijímat vklady od veřejnosti bez bankovní licence. Porušení tohoto pravidla je přestupkem, za který hrozí vysoké pokuty. Riziko tedy nevzniká samotnou půjčkou, ale tím, kdo a kolik lidí peníze půjčuje.

Česká národní banka (ČNB) rozlišuje dvě kritéria. Prvním je počet osob: pokud půjčky poskytne více než dvacet lidí, považuje se to obvykle za přijímání vkladů od veřejnosti. Druhým je kvalita vztahu mezi poskytovateli a příjemcem – i půjčky od menšího počtu osob mohou být rizikové, pokud nejde o úzký a důvěrný vztah, který umožňuje kontrolu nad tím, jak spolek s penězi nakládá. ČNB tento vztah vykládá velmi přísně: ani členství ve spolku nebo příbuzenský vztah ke statutárním zástupcům nemusí stačit k tomu, aby byly osoby považovány za jiný okruh než „veřejnost“.

Abychom riziko snížili, upravili jsme statuty spolku a vytvořili dvojí typ členství. Lidé, kteří by nám chtěli poskytnout přímou půjčku, mohou vstoupit jako vedlejší členové a členky a získají možnost nahlížet do fungování spolku, pokládat otázky a kontrolovat nakládání s prostředky. Tím

se posiluje „vztah důvěry“, který je pro posouzení zákonnosti klíčový. Zároveň dbáme na to, aby celkový počet půjček byl co nejnižší, a aby jejich přijímání nebylo soustavnou činností, což je další faktor, který může snižovat právní riziko.

Je také důležité říct, že ačkoliv Česká národní banka historicky řešila zejména velké firmy přijímající desítky či stovky milionů korun od stovek lidí, zákonná pravidla platí pro všechny subjekty stejně. Ani menší spolek tedy nelze z možného dohledu vyloučit, zejména pokud by někdo podal podnět.

Tato opatření mohou právní rizika snížit, nikoli však úplně vyloučit. Přímé půjčky zůstávají oblastí, kde je nezbytné postupovat obezřetně a případně kroky předem konzultovat s právníkem. Pro bližší orientaci doporučujeme prostudovat § 2 odst. 1 zákona o bankách.

Energetická komunita jako nástroj proti energetické chudobě

Fokusní skupiny s lidmi ohroženými energetickou chudobou v Ústeckém kraji

Ústecký kraj se již řadu let potýká s nahromaděnými sociálními a ekonomickými potížemi, které jej v celostátním srovnání často řadí na samý konec žebříčků – je zde například velmi vysoká destabilizující chudoba nebo velmi nízká socioekonomická rozvinutost a úspěšnost ve vzdě-

lávání.²⁶ Obyvatelstvo regionu má v průměru nejnižší dosažené vzdělání v České republice, žije zde mimořádně vysoký podíl lidí zatížených dluhy a nezaměstnanost se zde drží mezi nejvyššími v zemi. Omezené pracovní příležitosti, obtížný přístup ke kvalitnímu školství i slabší dopravní infrastruktura zásadně ovlivňují každodenní život mnoha místních lidí. Tyto problémy navíc umocňuje i horší dostupnost cenově přijatelné energie a rostoucí počet domácností, které se ocitají v energetické chudobě.

Za účelem hlubšího porozumění tomu, jak lidé v Děčíně – tedy v regionu, kde zároveň vzniká naše energetická komunita – prožívají energetickou chudobu, jsme realizovali sérii fokusních skupin s osobami ohroženými vysokými náklady na energie. Cílem bylo získat detailní vhled do jejich každodenních zkušeností, strategií a postojů k placení a užívání energií v jejich domácnostech.

Metodologie

Výzkum zahrnoval dvě skupiny s celkem sedmi respondentkami a respondenty. Nešlo o reprezentativní vzorek, ale o kvalitativní sondu, která umožňuje nahlédnout do konkrétních životních situací a prožitků lidí z různých typů bydlení a příjmových podmínek.

Rozhovory probíhaly v Děčíně v listopadu 2025 a byly vedeny podle polostrukturovaného scénáře, zaměřeného na tyto oblasti:

- Jak v posledních letech vnímáte rostoucí ceny energií? Jak to ovlivnilo váš každodenní život?
- Když přemýšlíte o tom, proč jsou energie tak drahé – co vás napadá?
- Víte o něčem, co by vám při současných cenách energií pomohlo?
- Představení modelu komunitní energetiky účasti. Umíte si představit, že se do podobného projektu přidáte, případně co by se muselo změnit?
- Napadlo vás ještě něco, co byste chtěli na závěr dodat k otázkám, o kterých jsme se dneska bavili?

Následující zjištění jsme se rozhodli rozdělit do několika skupin, které vypovídají o hlavních tématech, která se na našich focusních skupinách opakovala:

Celkové zdražování

Dopady energetické krize dotazování a dotazované popisují spíše skrze nestálé celkové zdražování než jako rapidní nárůst cen energií. Pociťují postupné zvedání cen všeho – tedy nájmu, jídla, školkovného atd. Energie tak pro ně nestojí jako jeden osamocený hlavní problém, je hož vyřešením by se jejich životní situace zlepšila, ale jako jedna z mnoha položek, jejíž cena neustále stoupá. Spolu s nájmem ji však považují za tu, na které nelze moc ušetřit. Je to zkrátka fixní měsíční výdaj, který se musí zaplatit, a pokud se to nestane, vzniká dluh.

„Ne, že by na to člověk neměl, na to musíme mít, to je základní výdaj. Nájem, teplo a světlo, to prostě zaplatíš a zaplatíš i víc, když musíš, ale pak to ubere na tom ostatním. Nejezdíme na výlety, nebo jezdíme do lesa, nebo si nedovolíš třeba dovolenou... člověk se vždycky tomu musí v tom zbytku rozpočtu přizpůsobit, protože to vždycky musíš zaplatit,“ popisuje respondent různé formy úspor.

Zvýšení cen energií většina respondentů a respondentek pocítila skrze nedoplatky na konci roku 2022. Reagovali na ně většinou kontrolou a omezením spotřeby energií. Situaci popisují ale v kontextu celkového usmíření ve všech oblastech. Například při vaření, a tedy ve kvalitě nakupovaných potravin, či ve formě trávení volného času. Problém s šetřením energií popisují i tak, že již praktikují množství úsporných opatření – například mají úsporné žárovky a topí jen málo, nebo jen v jedné místnosti. Další snadno dostupné opatření nevidí. Zároveň doplňují, že ve

starém bytě s dětmi nebo zvířaty nemožnou úplně přestat topit, a proto výrazně snižují své výdaje jinde.

Zálohy

Energetická krize se v životech respondentů a respondentek projevila zejména formou nedoplatků a zvedání zálohových plateb. Zálohy se často skokově zvedly zhruba na dvojnásobek a neočekávané nedoplatky za energie se pohybovaly běžně i ve výši několika tisíc korun, výjimečně i desítkách tisíc. Respondenti a respondentky ale dodávají, že žádné skokové snížení po konci krize bohužel nepřišlo. Nejvíce finanční zátěž pocítili lidé, kterým zálohové platby započaly na podzim a nemohli si tak nastrádat ze záloh v letních měsících, kdy spotřebovávají méně, a to například z důvodu změny dodavatele. Navíc, šetření v zimě respondenti a respondentky označují za obzvlášť nepříjemné, protože jsou více doma, je dříve tma a spotřeba energie roste, i pokud by výrazně omezovali topení.

Díky těmto zkušenostem mnozí volí raději vyšší zálohy na energiích, aby se vyhnuli nedoplatkům, a raději by měli přeplatek jako jistotu nebo formu malého nuceného „spoření“. Zálohy se tak pro respondentky a respondenty ukazovaly jako jedna z mála věcí v energetice, kterou mohou ovlivnit. Respondenti a respondentky popisovali, jakým způsobem pravidelně reflektují to, jak si zálohy měnit. I 500 korun měsíčně, které by mohli přesunout do zbytku rozpočtu, je pro ně výrazná pomoc do rozpočtu, ale i potenciálně velký stres u nedoplatků.

Velkým tématem jsou také splátkové kalendáře, které podle respondentů a respondentek nejsou možné u všech dodavatelů. Po té, co nejsou schopni splatit plnou částku, se jejich dluh stává pohledávkou. Chování dodavatelských spo-

lečností někteří vnímají jako podvodné. Jedna respondentka například zmiňuje situaci, ve které jí šla, i navzdory dohodě na splátkovém kalendáři (kdy měla měla platit zálohy i splátky), celá částka na splátky. Respondentce tak vznikl nový dluh, o kterém nevěděla.

„Oni mi dali splátkový kalendář, tak říkám, dobře, já to budu splácet. (...) Takže jsem platila 5 tisíc za zálohy, plus jsem 3 tisíce posílala za starou elektriku, za kterou jsem měla dluh. Jenže oni mi dali těch celých 8 tisíc do toho dluhu, který jsem měla. (...) To jsem nevěděla, a přišel na to až vnuk, protože mu přišel papír, že jsem 3 měsíce nezaplatila za elektriku. Říkám, tak jsme se ale nedohodli. Ale ona mi řekla, že to zavínila kolegyně, a kvůli ní, že mě odpojili od elektřiny,“ popisuje respondentka svou zkušenost.

Respondentky a respondenti také uvádí, že se setkali s netransparentní cenotvorbou dodavatelů, která je dostala do finančně tíživé situace – mluví o neviditelných poplatcích a daních, které na první pohled nejsou patrné. Popisují tak situace, ve kterých navzdory placení záloh zpětně zjistili, že se jim tvořil dluh. Zmiňují také to, že se tyto situace stávají hlavně starším lidem – skrze telefonický hovor jsou jim nabízeny různé služby, které často nejsou výhodné, ale oni si bez aktivního používání internetu nemohou tyto informace ověřit.

Nájemní bydlení

Lidé žijící v nájemním bydlení zmiňují pocit bezmoci – necítí totiž možnost cokoliv na své energetické situaci změnit – a jediná strategie pro ně je se omezovat. Pokud by měli vlastní byt nebo dům, zvažovali by investice do jiných nebo lepších technologií, jako je například výměna kotle či instalace solárního ohřevu vody, ale i vy-

užití dotačních programů na zateplení či výměnu oken. Pokud takovou změnu nezafidí pronajímatel, investovat na vlastní náklady do pronajatého bydlení nechtějí, protože nemají jistotu návratnosti své dlouhodobé investice.

Jako nájemníci či nájemnice vnímají, že mohou jen šetřit a přizpůsobovat se, a představa, že by pronajímatel investoval do rekonstrukce bez vnějšího nátlaku (například státu nebo města), se jim zdá nedosažitelná. Naopak ani menší problémy, jako je třeba rozbitý termostat nebo plíseň, pronajímatelé často neřeší – nájemnice a nájemníci tak nesou důsledky sami. Navíc se cítí v pasti nemožnosti změnit bydlení skrze vysoké kauce a poplatky realitkám, což omezuje i jejich vyjednávací pozici s majitelem. Právě přestěhování je totiž nejčastějším doporučením, jak problémy s bydlením řešit.

„Já měla problém s tím, že jsem neměla na tu kauci. To je 8 tisíc realitce, 30 tisíc kauce, nebo ty tři nájem dopředu. Já jsem neměla 30 nebo 40 tisíc, abych šla bydlet a rovnou platila nájem a službu,“ popisuje respondentka důvod, proč setrvává v současném nevyhovujícím bydlení.

Přestěhování se navíc doprovází i další problémy, jako je zpretrhání vazeb, ztráta podpůrné sítě či nutnost dojíždění – pokud se rodina přestěhuje mimo město, nedostatečná hromadná doprava je nutí využívat auto, což vytváří další obrovský výdaj, ať už na dopravu do práce nebo dětí do školy.

Technické aspekty

Respondenti a respondentky často opakuji, že „technologím zkrátka nerozumí“. Jako velkou překážku porozumění označují velké množství různých kombinací zdrojů tepla či elektřiny. Kvůli tomuto

faktu a velké počáteční investici či kvůli tomu, že bydlí v nájmu, nezvažují změnu technologii. Místo toho hledají cesty, jak s těmi technologiemi, které v bytě mají, co nejlépe topit nebo ohřívat vodu – a to metodou „pokus-omyl“. Takového postupu se následně drží a nijak výrazně neexperimentují.

Množství různých konfigurací zdrojů energie v nich vyvolává nejistotu a bojí se, že by si špatným postupem nebo volbou akorát zvýšili své náklady. Pokud by mělo dojít k nějaké technologické změně, jako preferovaná možnost často zazníval přechod na tuhá paliva, konkrétně dřevo, které lidé vnímají jako technologii, která je jim srozumitelná a přináší větší soběstačnost a nezávislost, například skrze samozásobitelsství.

Objevovaly se i otázky ohledně úspornosti některých návyků, jako je např. nechat rozsvíceno nebo naopak neustále zhasínat a rozsvěcet, a zda tím, že máme kotel na ohřev vody, který zároveň jde i do systému topení, skutečně šetříme, nebo se voda stejně ohřívá a v bojleru jen chladne.

Řetězení problémů

Všichni respondenti a respondentky uvádějí, že se s rostoucími cenami uskromnili. Zdůrazňují ale, že pokud máte vlastní rodinu, zvládáte šetřit mnohem hůře.

„S těma dětma, narovinu, nemůžeš ani moc šetřit na tom teple. To je furt: oblíkni se, vem si ty boty, nechod' bosá, proč ses zase svlíkla? A pak jsou nemocní, a to je pak jedno s druhým, protože nemůžeš jít do práce, seš doma a je to prostě v háji,“ sdílí respondentka.

Kvůli vysokým cenám musí omezovat aktivity s dětmi, kvalitu jídla, nákupy oblečení, dovolené nebo další drobnější sociální aktivity, jako třeba návštěvy akcí pořáda-

ných městem – přestože jsou často bezplatné, obtížně se obejdou bez drobných nákupů či vyhýbání se dalším atrakcím nebo občerstvení, které by rodiče chtěli svým dětem dopřát. Nedostatek financí tak vede k vyhýbání se takovým akcím úplně a následně až k sociální izolaci.

Další respondentka, která žije sama a je v invalidním důchodu, popisovala situaci, kdy jí zaměstnanci sociálních služeb při nedostatku financí na nedoplatky na elektřinu poradili nastěhovat se k rodině. To respondentka odmítá, nechce svou rodinu zatěžovat a dle jejích slov by se k nim ani nevešla, jelikož žijí ve velmi malém bytě. Zmiňuje, že by to i znamenalo, že by o finanční podporu úplně přišla, protože sociální dávky by se vypočítávaly z výdělku celé domácnosti a znovu se přesunout do samostatného bydlení by pak pro ni bylo již takřka nemožné.

Respondenti a respondentky zmiňují, že jako častý návrh řešení sociálními službami bylo nalezení jiné práce nebo brigády, a to i u starších nebo nemocných lidí, navzdory celkovému nedostatku pracovních míst v kraji. Respondentky a respondenti se ale shodují, že obzvláště u starších a nemocných lidí by situace, kdy jim hrozí odstřižení od elektřiny kvůli nedostatku financí, vůbec ani neměly vznikat, a že by se stát měl o tyto lidi postarat.

„Mně, na Úřadě práce, řekli třeba, že kdo chce makat, tak si tu práci najde. A kde? Tady není. No, tak se odstěhujte, třeba bude jinde. Takže já se mám odstěhovat, jít někam, kde to ani neznám, ani nevím, kde dám hlavu, to snad budu spát venku? Člověk potřebuje fakt hodně peněz, aby si našel nový bydlení,“ popisuje důchodkyně situaci, kdy žádala o okamžitou podporu v hmotné nouzi z důvodu nedoplatků za energie.

Příběhy členek a členů energetické komunity SK Žárovka v Děčíně

Může být komunitní energetika řešení pro matky žijící v energetické chudobě? Život s malým dítětem, ve starém nezatepleném domě, v době energetické krize a nedostupného bydlení, je náročný.

Nejdříve se dům vytápěl plynem, ale platit účty za plyn jsme si nemohli dovolit. Dnes už máme kotel na dřevo, ale vzhledem k cenám dřeva, a velkým únikům tepla skrz stará okna, je pořád velmi těžké udržet v domě teplo. Dokážete si asi představit, že malé dítě leze neustále po studené podlaze, a já mám obavy, že prochladne. To vede například k nekonečnému, předem prohranému, boji navlékání ponožek, které ale znovu a znovu sklouzávají z dětské nožičky.

Každodenní život v energetické chudobě je plný kompromisů. Nejvíce únavné na tom je nad těmi kompromisy přemýšlet. Přemýšlet kolik polen je ještě vhodné hodit do kotle, aby to vydrželo do rána, ale zase kolik je moc, aby se jím neplýtvalo? Přemýšlet jestli vyvětrat, aby zas neušlo moc tepla.

Ovšem, že by bylo nejlepší dům zateplit, to je pro nás teď však velký výdaj, a rekonstruujeme postupně. Tak bych si přála, aby můj syn mohl vyrůstat v domě, kde teplo není luxus, ale samozřejmost.

V dnešní době je náročné, že nemám absolutně žádnou záruku toho, jaké budou ceny energií zítra nebo příští rok. To si asi lidé říkali o každé době, ale při covidu bylo vidět více než kdy dřív, že se vše může rychle změnit. V době, kdy se k vládě dostávají krajně pravicové strany, nemám už velkou víru ve stabilitu nebo předvídatelnost.

V životě mi vždy fungovalo se spoléhat hlavně na sebe a síť blízkých a známých lidí se stejnými hodnotami, a proto mi přijde, že komunitní energetika je ta jistota, kterou bychom v této nejisté době potřebovali. Vyrábět si elektřinu sami a přerozdělovat si přebytky přeci dává největší smysl. Navíc je tento koncept replikovatelný a věřím, že mnoho matek, v mnohem těžší situaci než jsem já, například matek samoživitelek, by ocenilo být součástí energetického družstva jako je SK Žárovka Děčín.

Vnímání příčin drahých energií

Účastnice a účastníci fokusních skupin obecně nevnímají jasného viníka současných vysokých cen energií. Zmiňují informace z novin a za hlavní příčinu většina z nich označuje ruskou válku na Ukrajině a obecnou inflaci.

Odpovědi poukazují na silnou nejistotu respondentek a respondentů v tématu. Popisují ho jako složitý problém, který je mimo jejich kontrolu. Často se neorientují v detailech cen energií, nevědí, jakým způsobem se cena energie skládá, kdo rozhoduje o její výši, a jaký je vztah mezi výrobní cenou, distribučními poplatky a konečnou částkou na faktuře. Nejsou si tím pádem jisti tím, co by byla „férová“ cena, a mají pocit, že se ceny pohybují mimo jejich jakoukoliv kontrolu. Společný názor ale byl, že jsou náklady na energie neúnosné a nepředvídatelné.

Ačkoliv českým mediálním prostorem prostupuje kritika dekarbonizačních plánů Evropské unie, a v čase před parlamentními volbami političtí aktéři mobilizovali voliče a voličky skrze odpor vůči klimatickým opatřením, tak během skupinových rozhovorů respondenti a respon-

dentky nezmiňovali ani Evropskou unii, ani klimatická opatření jako ústřední příčinu energetické krize. Nutně to neznamená, že by s nimi tyto narativy nerezonovaly, ale že je lidé vnímají spíše jako vzdálené nebo si je nespojují se svými konkrétními problémy. Podobně i v případech analyzování role velkých energetických společností lidé automaticky nepřipisují své problémy jejich vedení. To se ovšem mění při zmínce zisků energetických firem z posledních let – v ten moment účastnice a účastníci reagují spontánně, například „*To je fakt šílené,*“ což naznačuje, že i když veřejnost nemá detailní informace o fungování energetického trhu, tak je pocit nerovnosti a nespravedlivého rozdělení zisků přítomen a rezonuje s nimi.

Někteří účastníci a účastnice fokusních skupin také poukazovali na nedostatečnou regulaci cen a slabou roli státu ve srovnání se zkušenostmi ze zahraničí – konkrétně od jejich příbuzných žijících ve Velké Británii nebo Dánsku, kde podle nich stát zavedl přímé cenové stropy nebo cílenější pomoc domácnostem. Dále se opakovaně objevovalo téma překupování energie mezi výrobcí a dodavateli, které je vnímáno jako zbytečný mezičlánek zvyšující cenu, aniž by přinášel nějakou přidanou hodnotu.

Celkově se tedy ukazuje, že lidé vnímají vysoké ceny energií jako kombinaci vnějších krizí, tržních mechanismů a nedostačkové politické kontroly. Chybí jim také jasné a důvěryhodné informace o tom, jak celý energetický systém a jeho cenotvorba funguje.

Kde lidé hledají pomoc?

Dotazovaní a dotazované nevěří, že by jim dokázalo pomoci jejich město nebo stát, i když často zmiňují, že by to měla být jejich role. Reálnou pomoc čekají od blízkých lidí, ať už přátel nebo příbuzných (např. vnuk pomáhá s měřením a hlídáním plateb), ti jsou ale často sami ohrožení energetickou chudobou. Respondentky a respondenti reflektují, že vzájemná pomoc je proto velmi vzácná, protože „nikdo nemá peníze“. Popisují celkové rozpadání komunit a vztahů v sousedstvích a s tím spojený nedostatek vzájemné podpory.

Nedůvěru v pomoc od institucí, jako jsou sociální služby, odůvodňují předešlými špatnými zkušenostmi. Zmiňují situace, kdy si podle jejich slov zaměstnanci sociálních služeb odpovědi hledali ve vyhledávači Google stejně jako oni a na specifické otázky k tématu energií odpovědi neměli. Zmiňují také, že jim byla odmítnuta finanční podpora od Úřadu práce, i když na ni měli právo, a situace se změnila až s doprovodem sociální pracovnice.

Lidé tak nevědí, kam se obrátit o pomoc v tíživé situaci. Na zmínku o energetických poradcích reagovali spíše skepticky, s odůvodněním, že to určitě dopadne stejně špatně jako jiné služby, které zkoušeli. Reflektují ale, že v případě, kdy by jim někdo ze známých osobně v bytě vše ukázal, či by jim pravidelně pomáhal se sledováním spotřeby a komunikací s energetickými společnostmi, tak by jim

to velmi pomohlo. Pokud by tedy taková služba fungovala, myslí si, že by to pomohlo, jsou ale skeptičtí ke kapacitě, jakou by služba mohla nabídnout.

Velkou obavou všech dotazovaných je nová Superdávka, kterou považují za ničivý nástroj, který neodráží realitu nákladů na život a bydlení. Starší respondentky se obávají také její digitalizace, protože tolik neumí ovládat chytrý telefon a mají obavu, zda stále zůstane možnost osobního vyřízení. Podobně zmiňují skupiny obyvatel, které chytré mobily nemají a nebo mají jen základní vzdělání. Objevuje se obava, že kvůli těmto technickým překážkám na podporu nedosáhnou právě ti nejzranitelnější, kteří ji nejvíce potřebují.

Jak řešit energetickou chudobu?

Účastnice a účastníci fokusních skupin říkají, že nevidí způsob, jakým by mohli svou situaci sami aktivně řešit, a popisují velké zahlcení a stres. Jak jsme uvedli výše, zejména lidé v nájemním bydlení popisují silnou bezmoc.

Na otázku, co by jim pomohlo situaci řešit, odpověď neznají. Říkají zkrátka, že by jim pomohlo, kdyby to bylo „prostě levnější“, nebo jim stoupaly adekvátně mzdy, které naopak stagnují. Zaznívá také, že by chtěli, aby se dalo „normálně“ bydlet, tedy za rozumnou cenu a v bytě v dobrém stavu. Celkově touží po stabilitě, předvídatelnosti a bezpečí.

Dále jako řešení zaznívá potřeba zásahu státu, ať už skrze regulace nájmu nebo cen energií. Lidé zmiňují, že v nájemním bydlení u soukromých vlastníků cítí, že „jde jen o zisk“, a že majitel nikdy do nemovitosti neinvestuje. Jako řešení tak zmiňují i městské bydlení s regulovanými nájem, ale ty jsou, jak říkají, „hned pryč“,

a mělo by jich podle nich tedy být více. Ukazuje se tak, že vlastnické zájmy a problém regulací vnímají výrazněji u tématu bydlení, než v energetice.

Reakce na model komunitní energetiky

Naším respondentkám a respondentům jsme vysvětlili model komunitní energetiky za pomoci modelového příkladu námi zakládaného děčínského energetického družstva. Ačkoliv v tomto konkrétním případě se úspora díky zapojení do sdílení elektřiny pohybuje v řádu několika stokorun ročně pro domácnosti s nízkou spotřebou energie (viz kapitolu *Příběh zakládání energetické komunity v Děčíně*), reakce na model komunitní energetiky byly převážně pozitivní. Respondenty a respondentky na této možnosti láká především větší nezávislost vůči velkým energetickým firmám a tedy nečekaným výkyvům cen, ekologičnost a dlouhodobé úspory či dlouhodobě stabilní ceny energií. Vidí tak v této možnosti příslib jistoty a menšího stresu o budoucnost.

Účastníci a účastnice zmiňují složitost systému jak energetiky, tak i konkrétně té komunitní, a jejich různých skulin a systémů, které by potřebovali pochopit. Aby se do komunitní energetiky chtěli a dokázali zapojit, potřebují tedy maximální transparentnost v tom, jak systém funguje, jasné výše a data plateb, jak se počítá úspora, kdo za co odpovídá a jistotu, že se neobjeví skryté náklady. Právě jasné a srozumitelné podané informace označují za jeden z hlavních požadavků pro zapojení. Jako velmi nápomocné označují jednoduché vizuální vysvětlení. Dále zmiňují, že jelikož o komunitní energetice předtím nikdy neslyšeli a neznají nikoho, kdo by jí byl osobně součástí, velmi nápomocné by bylo navštívení domácnosti se srovnatelnou zkušeností či dispozicemi a vyslechnutí si osobní zkušenosti člověka, se kterým by

se mohli identifikovat, a tak si udělat lepší představu o úsporách na cenách energií a i praktických zapojení se do skupiny sdílení.

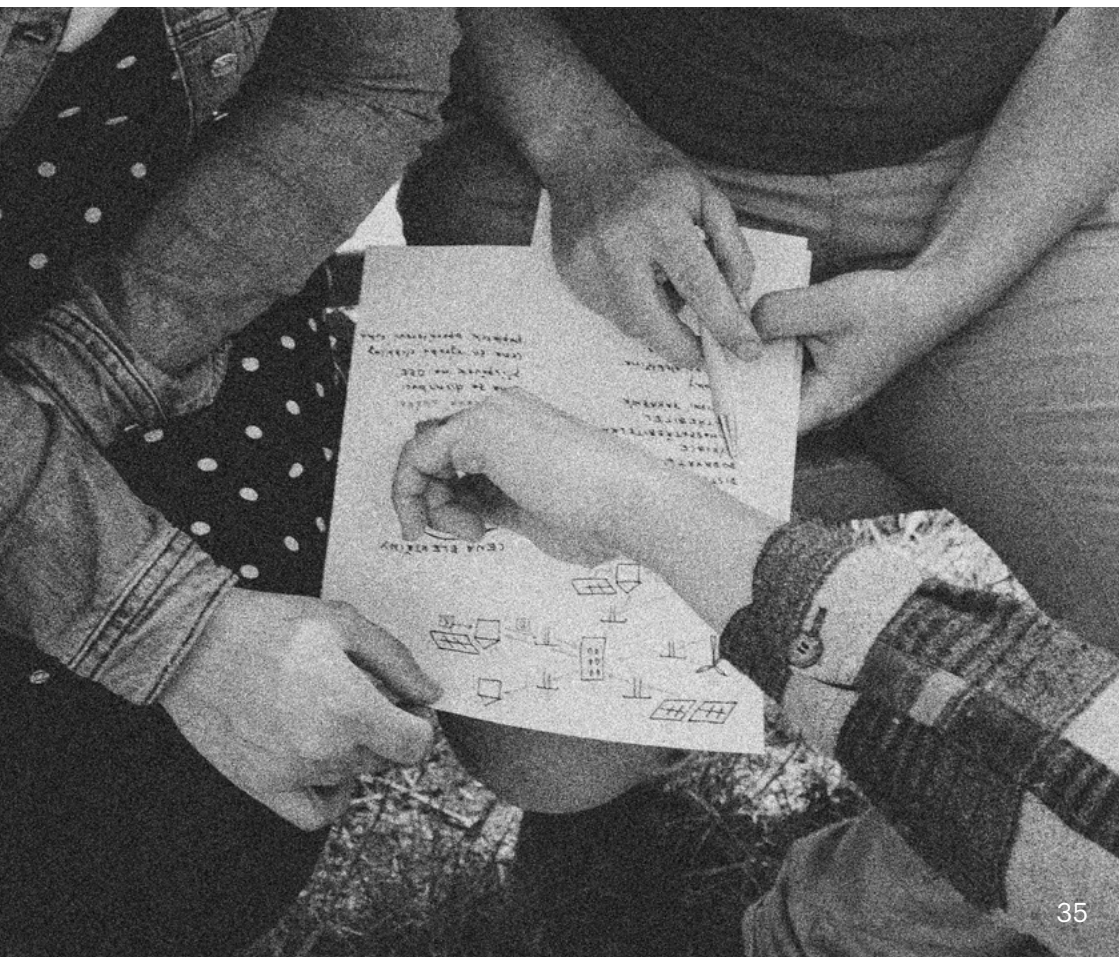
Dále uvádějí, že by pro zapojení potřebovali, aby byl proces srozumitelný, bezpečný a měli důvěru, že se nejedná o žádný podvod, a někdo je tím procesem ideálně provedl. Pozici energetického poradce, tedy někoho, kdo by skupinu mohl procesem provést a postup jim vysvětlit, vnímají jako dobrou cestu. Zároveň jsou ale zdráhaví k tomu, jestli by tuto službu využili, jelikož mají špatnou zkušenost s podporou například od sociálních služeb, kde se jim ji vyhledat nepodařilo (viz kapitolu *Kde lidé hledají pomoc?*). Komunitní energetika tedy může s lidmi rezonovat, ale musí být extrémně srozumitelná, vizuální, nízkoprahová a zapojení do ní musí být vysvětleno někým, komu důvěřují. Zazníval také dobrý ohlas na samotný komunitní aspekt komunitní energetiky. Lidé zmiňují rozpadající se komunity a důležitost jejich nového budování – podobnou spolupráci, například mezi sousedy nebo přáteli, vnímají jako krok k jejímu obnovení.

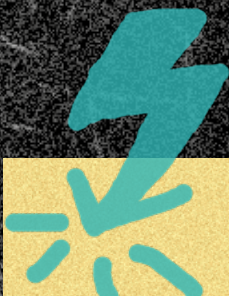
Zároveň je ale řada bariér, které je odrazují – vysoká počáteční investice, technické obavy, strach ze složitosti či skrytých poplatků a nejistota, zda nebudou mít další nedoplatky. Zmiňují také obavy spojené se svým bydlením v nájmu. Mají pochybnosti, zda by jim vlastník dovolil provést nutné změny průběhového měření, či v případě bytového domu, zda by i ostatní vlastníci a majitelky bytů spolupracovali a úpravy povolili (a to se jedná jen o výměnu měření, nikoliv o instalaci fotovoltaiky na objekt). Zmiňují také strach z případného stěhování, kdy by následně museli celým procesem domluvy procházet znovu. Někdo má obavu z nutnosti přizpůsobovat čas, kdy spotřebovává elektřinu v okamžiku její výroby (tedy hlavně přes den v případě fotovoltaiky). Lidé

v důchodovém věku a mladé rodiny to ale naopak označují za výhodu.

Co se týče ušetřených financí, respondenti a respondentky považují za velmi přínosnou každou ušetřenou korunu. Proto je ani možnost potenciálně nízkých finančních úspor z komunitní energetiky neodrazovala od participace v ní. Mluvili ale i o strachu z nutného časového závazku pro přípravu takového projektu. Jako snesitelné označují 20 hodin práce, které by zakládání podobného projektu byli ochotni věnovat. Znovu ale opakují, že považují za nutné, aby se procesu účastnil i někdo, kdo energetice a energetickým komunitám rozumí a proces povede.

Naše práce ukazuje, že komunitní energetika může být důležitou cestou k posílení místní energetické soběstačnosti a prosperity i k rozvoji místních sociálních vazeb. Zároveň naše zkušenost poukazuje také na zásadní limity současného systému, které brání tomu, aby mohla komunitní energetika plně naplnit svůj potenciál. Jedná se především o bariéry pro to, aby se do podobných projektů mohli zapojit i lidé mimo ekonomicky privilegované skupiny. Přestože je komunitní energetika svými zastánci někdy prezentována jako „výhodná pro všechny“, praxe ukazuje, že bez strukturálních změn může zůstat nedostupná právě těm, kteří by ji potřebovali nejvíce.

Celkové shrnutí

- Energetická chudoba se projevuje jako kombinace drahých energií, drahého nájemního bydlení a nesrozumitelnosti a náročnosti pro pochopení energetického systému.
- Lidé bydlící v nájmu mají pocit úplné bezmoci – nic nemůžou změnit, lze jen šetřit.
- Většina respondentů a respondentek žije od výplaty k výplatě a nemá rezervy na nedoplatky, kauce ani další investice.
- Komunitní energetika je pro respondentky a respondenty atraktivní, ale musí být extrémně jednoduchá, transparentní a doprovázená „průvodcem“.
- Největšími bariérami jsou: nejisté bydlení, nedostatek peněz, strach ze složitosti, nedůvěra a špatná zkušenost s institucemi.

Závěr a doporučení

V závěru bychom proto chtěli formulovat několik doporučení, která mohou pomoci tyto problémy překonávat:

Zapojit komunitní organizování

Naše zkušenost ukazuje, že samy od sebe se do komunitní energetiky zapojí především již zvýhodněné skupiny obyvatel. Pokud chceme zapojit širší společnost, je nutné s ní systematicky pracovat osvědčenými **metodami komunitního organizování**. To znamená systematicky pracovat s lidmi a mapovat jejich problémy, zjišťovat, proč pro ně určitá energetická řešení fungují, nebo naopak nefungují, a aktivně je zapojovat do společné práce na řešení. Komunitní organizování nabízí rámec, který umožňuje porozumět tomu, jak sociální faktory — nejistota bydlení, nedůvěra vůči institucím či předchozí negativní zkušenosti — ovlivňují ochotu zapojit se do projektů komunitní energetiky. Tato práce zároveň mimo jiné pomáhá pochopit, proč se část veřejnosti staví rezervovaně či přímo odmítavě k „zeleným“ politikám. Ukazuje se, že často nejde o odmítání ekologických opatření jako takových, ale o reakci na jejich dopady na každodenní život lidí, pro které představují další nárok či zátěž, či na nedostupnost „zelených“ řešení. **Komunitní organizování je proto nejen způsob, jak vytvářet nové projekty, ale také nástroj k porozumění bariérám, které stojí mezi lidmi a dostupnými řešeními.**

Promítnout zkušenosti do zlepšení legislativních a dotačních podmínek

Z naší zkušenosti je zjevné, že potenciál komunitní energetiky pro zlepšení sociální situace naráží na celou řadu právních a finančních překážek. Chybí **analýza toho,**

jaké změny právního rámce, finančních nástrojů a pobídek jsou nezbytné, aby komunitní energetika mohla lépe plnit své sociální funkce a zohledňovat potřeby zranitelných skupin jako jsou nájemníci či domácnosti bez úspor. Zvláště proto, že se komunitní energetika nachází teprve v začátcích, je nutné systematicky vyhodnocovat také praktické zkušenosti s různými modely fungování – jako je ta naše – a na jejich základě **formulovat doporučení, která povedou k inkluzivnějšímu nastavení systému. Nabízí se například přenastavit dotace na fotovoltaiku tak, aby byly přístupné i pro komunitní projekty lidí, kteří sami nevlastní nemovitosti.**

Myslet i na úspory, myslet i na nevlastníky

Komunitní energetika ve své nejčastější podobě – sdílení elektřiny ze střešní fotovoltaiky – přináší úspory až ve spojení s dalšími investicemi, jako je zateplení, výměna oken nebo modernizace vytápění. Praxe i výzkumy dlouhodobě ukazují, že **právě pro lidi ohrožené energetickou chudobou je nejtěžší dosáhnout na úsporná opatření** i dotace: nemají úspory, žijí v nekalitním bydlení nebo v nájmu. Bez komplexního řešení bytové politiky, účinné podpory energetických úspor a adresných programů pro nájemní bydlení tak nelze od komunitní energetiky očekávat, že sama o sobě vyřeší strukturální podmínky, které vytvářejí a udržují energetickou chudobu. Klíčové je rovněž **systematicky hledat cesty, jak učinit sdílení energie výhodným nejen pro vlastníky fotovoltaických instalací, ale i pro nájemníky a další skupiny bez vlastnického bydlení. Jednou z možných cest je zmiňované přenastavení dotací tak, aby podporovaly i komunitní projekty ve společném vlastnictví.**

Zvýhodnit lokální sdílení energie

Přestože naše zkušenost ukazuje, že stávající právní rámec skupinám, jako je ta naše, vytvoření funkčního modelu sdílení umožňuje, nabízí se úpravy, které by jej učinily ještě výhodnějším. Chybí zejména **úprava distribučních poplatků** — například sleva pro sdílení v rámci jednoho sousedství či obce — která by odrážela nižší zátěž distribuční sítě při lokální spotřebě. Zároveň je nezbytné zajistit regulatorní stabilitu, aby domácnosti a komunity vyrábějící vlastní energii nebyly v budoucnu znevýhodněny růstem distribučních tarifů. **Jen pokud budou energetickým komunitám zajištěny stabilní a předvídatelné podmínky, reflektující jejich přínos pro společnost, může komunitní energetika naplnit také svůj sociální potenciál.**

Odblokovat komunitní a etické formy financování

Jak jsme zjistili, financování komunitních projektů, kromě nevhodně nastavených dotací, komplikuje také **nevhodná legislativa regulující sdílení kapitálu**. Současný výklad zákona o bankách znemožňuje otevřeně crowd-fundovat počáteční kapitál formou komunitních půjček, přestože by, právě tento v zahraničí běžně užívaný mechanismus, byl pro společné projekty nej přirozenější. V praxi to znamená, že se domácnosti v energetické chudobě — tedy ty, které potřebují stabilní a dostupnou energii nejvíce — k ní paradoxně dostávají ještě obtížněji, protože nemohou získat podporu ostatních prostřednictvím komunitních forem financování. **Odblokování a rozvoj forem komunitního či etického financování²⁷ by mohly učinit komunitní energetiku dostupnější.**

Zahrnout komunitní energetiku do širších lokálních ekonomických strategií

Naše zkušenost ukazuje, že zejména v periferních oblastech **komunitní energetika naráží na celou řadu sociálních překážek, k jejichž překonání sama nestačí.** Reálný sociální přínos může přinést nej spíše, pokud bude součástí širší strategie, která povede k posílení ekonomického postavení domácností, stabilizaci příjmů, a snižování nákladů na život. **Nabízí se tak, aby byla rozvíjena souběžně a v synergiích s dalšími komunitními či solidárně-ekonomickými²⁸ projekty, například v oblasti dostupného bydlení, produkce potravin, výrobních či sociálních družstev a podobně – nejlépe s podporou a na úrovni celých regionů a obcí.**

Zdroje

- 1 <https://socialnibydleni.org/wp-content/uploads/2022/11/energeticka-chudoba-studie.pdf>
- 2 <https://www.amo.cz/cs/klimatym/komunitni-energetika-a-energeticka-chudoba-oceka-vani-soucasnost-potencial/>
- 3 IRENA. *Renewable Power Generation Costs*. IRENA, 2023.
- 4 European Commission / Eurostat. *Electricity Production Statistics*, 2023.
- 5 Saudi Aramco. *Annual Report 2022*.
- 6 <https://globalwitness.org/en/press-releases/us-european-big-oil-profits-top-a-quarter-of-a-trillion-dollars-since-the-invasion-of-ukraine/>
- 7 https://re-set.cz/download/2022/reset_loupez_ONLINE_UP1.pdf
- 8 <https://forbes.cz/lists/nc25/>
- 9 https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2022/04/potencial_komunitni_energetiky_obce_a_bytove_domy.pdf
- 10 <https://re-set.cz/aktuality/206-tvorime-solidarni-a-ekologickou-budoucnost-ekonomiky>
- 11 <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0957178723001984>
- 12 https://energycommunityplatform.eu/wp-content/uploads/2024/08/CEES_Energy-Solidarity-Toolkit_FIN_DIGITAL.pdf
- 13 IEA, *Empowering Consumers for the Energy Transition* (2021) – shrnuje dopady okamžité zpětné vazby na spotřebu energie.
- 14 https://www.rescoop.eu/uploads/rescoop/downloads/Social-Impact-of-EC-in-Greece-CE%95CE%9D_FINAL.pdf
- 15 <https://re-set.cz/download/Publikace/Podhoubi-solidarnich-ekonomik.pdf>
- 16 <https://www.mpsv.cz/strategie-socialniho-zaclenovani-2021-2030>
- 17 Jmenovitě děkujeme Vincenci Boučkovi za jeho skvělé rady a trpělivost při zakládání spolku.
- 18 <https://re-set.cz/download/Publikace/Lektorsk%C3%A9%20minimum%20handout.pdf>
- 19 <https://www.energiegenossenschaft-leipzig.de/solaranlage-4-parthebad-taucha/>
- 20 <https://re-set.cz/aktuality/215-sila-spoluprace-inspirativni-priklady-komunitni-energetiky-se-socialnim-presahem>
- 21 <https://sfzp.gov.cz/dotace-a-pujcky/modernizacni-fond/vyzvy/detail-vyzvy/?id=49>
- 22 Více o rozdílu mezi charitou a vzájemnou pomocí najdete shrnuté v naší publikaci: *Jak se v krizi organizovat za právo na dostupnou energii a bydlení? manuál pro skupiny vzájemné pomoci* (<https://re-set.cz/download/Publikace/Vz%C3%A1jemn%C3%A1-pomoc-manu%C3%A1l.pdf>) či v knize: SPADE, Dean. *Vzájemná pomoc: Jak v krizi upevňovat solidaritu*. Praha: Neklid, 2022.
- 23 https://iniciativanajemniku.cz/wp-content/uploads/2022/12/prirucka_najemnici_web.pdf
- 24 <https://janemcalevey.com/book/no-shortcuts-organizing-for-power-in-the-new-gilded-age/>
- 25 <https://denikreferendum.cz/clanek/36994-organizovani-funguje-muze-remeslo-rozhovoru-vratit-moc-obycejnym-lidem>
- 26 <https://mapavzdelavani.cz/>
- 27 <https://re-set.cz/download/Publikace/EtickeFinancovani.pdf>
- 28 <https://re-set.cz/download/Publikace/Podhoubi-solidarnich-ekonomik.pdf>

Tiráž

Re-set: platforma pro sociálně-ekologickou transformaci je česká organizace, která výzkumem, vzděláváním a prací s veřejností podporuje snahy o udržitelnější a spravedlivější společnost. Promýšlíme a popularizujeme koncepty pro sociální, ekologickou a demokratickou ekonomiku, zkoumáme příčiny sociálních a ekologických problémů a hledáme řešení. Podporujeme iniciativy zdola a spolupracujeme se sociálními hnutími, která usilují o dobrý život pro všechny v různých oblastech. Pomáháme lidem se organizovat a společně prosazovat své zájmy.

Texty: Kateřina Holá, Mikuláš Černík, Alžběta Sobotková, Anna Škopková

Editace: Veronika Dombrovská, Barbora Adamková

Korektury: Emma Novotná

Grafika a sazba: Mikuláš Rýže

Použity fotografie z vlastnictví organizace Re-set.

Příručku *Jak na komunitní energetiku pro všechny: Příběh budování energetické komunity v Ústeckém kraji* vydal Re-set: platforma pro sociálně-ekologickou transformaci v prosinci 2025.

První vydání.

ISBN: 978-80-909229-9-0

www.re-set.cz

info@re-set.cz

Tenhle systém potřebuje Re-set. Pojďme ho udělat společně! Podpořte naši práci svým darem na <https://www.darujme.cz/re-set>

Projekt byl podpořen programem Erasmus+ Evropské unie. Informace a názory uvedené v tomto dokumentu jsou názory autorek a nemusí nutně odrážet oficiální stanovisko Evropské unie.

Erasmus+

re→set

